

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Petr Štádler

Hollywoodská černá listina:

strategie vyslýchaných před Výborem pro neamerickou činnost

Bakalářská práce

Praha 2012

Autor práce: **Petr Štádl**

Vedoucí práce: **doc. PhDr. Miloš Calda**

Rok obhajoby: **2012**

Bibliografický záznam

ŠTÁDLER, PETR. *Hollywoodská černá listina: strategie vyslýchaných před Výborem pro neamerickou činnost*. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, obor Soudobé dějiny, Praha 2012. 57 s. Vedoucí bakalářské práce doc. PhDr. Miloš Calda.

Abstrakt

Bakalářská práce *Hollywoodská černá listina: strategie vyslýchaných před Výborem pro neamerickou činnost* se věnuje jednomu z dílčích témat v rámci fenoménu antikomunismu v USA po druhé světové válce, a to výsledkům vedeným v roce 1947 a v letech 1951–1953 Výborem pro neamerickou činnost v oblasti filmového průmyslu. Práce mapuje strategie, které vyslýchaní hollywoodští aktéři před Výborem využívali. Základní dělicí čáru při tom rýsuje mezi kategoriemi svědků spolupracujících a nespolečujících; v rámci nich vyvstávají další subkategorie, jejichž charakter práce za pomoci primárních zdrojů v podobě prepisů výsledků popisuje a analyzuje – takto jsou u velké skupiny spolupracujících svědků vymezeny subkategorie svědků spolupracujících s Výborem z vlastního přesvědčení a naopak subkategorie spolupracujících svědků donucených vypovídat nepříznivými okolnostmi. Další stanovené skupiny představují kategorie očištěných, již charakterizuje strategický posun od typu nespolečujícího ke spolupracujícímu, a poslední obsáhlá kategorie nespolečujících svědků, v jejímž rámci je delimitována jednak subkategorie nespolečujících svědků, které výbor HCUA nedonutil vypovídat proti ostatním, dále rozdělená podle toho, zda se dotýká odvolávek na 1) první dodatek americké ústavy, 2) první a pátý dodatek či 3) pátý dodatek, jednak subkategorie nespolečujících svědků, které výbor HCUA vypovídat proti ostatním donutil. Druhým výsledkem práce je kvantifikace objektivně stanovitelných kategorií, tedy počtu svědků, kteří se uchýlili k jednotlivým typům právních strategií, tj. k odkazům na ústavní dodatky – přesně kvantifikován je každý jednotlivý typ, a práce tak dospívá mimo jiné k závěru, že k právní argumentaci se uchýlila téměř plná polovina z celkového počtu svědků.

Abstract

The bachelor thesis *Hollywood Blacklist: Strategies Employed by the Individuals Interrogated by the House Committee on Un-American Activities* deals with one of particular topics within the phenomenon of anti-communism in the USA following World War II, namely with the House Committee on Un-American Activities' 1947 and 1951–1953 interrogations within the film industry field. The thesis maps strategies employed by the interrogated Hollywood individuals before the Committee, drawing the primary dividing line between the categories of cooperative and uncooperative witnesses, within which several other subcategories emerge. Using primary sources in the form of interrogation transcripts, the thesis depicts and analyses these subcategories – in this manner, within the large group of cooperative witnesses the subcategories of, firstly, witnesses cooperating with the HCUA out of their own conviction and, secondly, of cooperative witnesses forced to testify by adverse circumstances are delimited. The subsequent determined groups comprise of the exonerated individuals, characterized by a strategic shift from the uncooperative type to the cooperative one, and of the last large category of uncooperative witnesses, which further delimits the subcategories of uncooperative witnesses whom the HCUA failed to force to give a testimony – this subcategory being divided further according to whether the interrogated individual in question pleaded 1) the First Amendment of the American Constitution, 2) its First and the Fifth Amendment, or 3) its Fifth Amendment – and, on the contrary, of uncooperative witnesses whom the HCUA did force to give a testimony. The second result achieved by the thesis is the quantification of those categories which may be objectively determined, i.e. the number of witnesses resorting to the individual types of legal strategies: the references to the constitutional amendments. Thus, every single type is quantified precisely and, consequently, one of the conclusions which the thesis arrives at is the fact that the legal argumentation was utilized by almost a full half of the total amount of witnesses.

Klíčová slova

Antikomunismus, Výbor pro neamerickou činnost, výslechy, Hollywood, spolupracující svědci, nespolupracující svědci

Keywords

Anti-Communism, House Committee on Un-American Activities, interrogations, Hollywood, cooperative witnesses, uncooperative witnesses

Rozsah práce

108 349 znaků

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu. Práce nebyla využita k získání jiného titulu. Současně dávám svolení k tomu, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 10. května 2012

Petr Štádler

Poděkování

Za zpřístupnění cenných primárních zdrojů, zcela klíčových pro dosažení cílů, které si tato práce stanovila, velmi děkuji Ondřeji Skovajsovi, Danielu Migdenovi a Kláře Míčkové.

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno:

Petr Štádler

E-mail:

Petr.Stadler@seznam.cz

Semestr:

Zimní

Akademický rok:

2011-2012

Název práce:

Hollywoodská černá listina: antikomunismus v segmentu filmového průmyslu

Předpokládaný termín ukončení (semestr, školní rok):

letní, 2011-2012

Vedoucí bakalářského semináře:

Doc. PhDr. Jiří Vykoukal, CSc.

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Miloš Calda

Zdůvodnění výběru tématu práce (5 řádek):

Téma antikomunismu v éře amerického „druhého strachu z rudých“ je v česky publikované historiografii relativně detailně zpracováno, o jednom z jeho specifických zaměření, na filmový průmysl, to platí již méně. I takovéto zúžení perspektivy přitom poskytuje příležitost vysledovat jeho obecné příčiny i působení, zároveň však umožňuje zdokumentovat jeho projevy ve specifickém segmentu. Vedle relativní nezpracovanosti tématu v českém kontextu je výhodou i široká nabídka cizojazyčných zdrojů.

Předpokládaný cíl (5 řádek):

Příčiny, působení a dopady fenoménu „druhého strachu z rudých“ byly v předmětném období v americké společnosti univerzálně přítomné, práce si však klade za cíl vysledovat tyto aspekty prizmatem jeho projevů ve zvoleném segmentu - filmovém průmyslu USA. Práce si stanoví za cíl zmapovat strategie jedinců ohrožených černou listinou, jimiž se tomuto seznamu vyhýbali či proti němu bojovali. Vedle toho bude specifický zřetel brán na otázku po příčinách "informátorských" pohnutek některých jednotlivců v dané sféře, přičemž odpověď bude hledána v širší celospolečenské atmosféře.

Základní charakteristika tématu (10 řádek):

V období krátce po druhé světové válce, kdy se již globální realitou stala polarizace světa na dva

antagonistické tábory a studenoválečný konflikt mezi nimi, vyvstal v tomto kontextu na vnitropolitické i celospolečenské rovině ve Spojených státech podruhé strach z „rudé hrozby“, který se projevil v širokém tažení proti komunismu a jeho přívržencům na domácí půdě. Útoky byly vedeny mnoha směry a měly mnohočetné dopady, přičemž jedním z výrazných cílů se stala i oblast filmového průmyslu, v souvislosti s nímž vznikla tzv. hollywoodská černá listina. Na ní se ocitla jména levicově orientovaných, a tudíž nepohodlných herců, režisérů či scénáristů, které kromě společenského opovržení nejvíce postihla zejména dlouhotrvající ztráta přístupu k veškerým pracovním příležitostem v oboru.

Předpokládaná struktura práce (10 řádek):

Výchozím bodem práce bude v mezích jejích rozsahových možností stručné shrnutí faktů o fenoménu „druhého strachu z rudých“ a jeho místě v kontextu světových událostí, případně i v kontextu předchozích antikomunistických tendencí na půdě USA. Následně bude přehledově zmapováno, jakým způsobem se ataky projeví ve zkoumané oblasti – filmovém průmyslu –, jaká byla údajná provinění postižených a dopady, jimž museli čelit. (Na konkrétních faktech zvolené dílčí sféry bude tímto způsobem postihnuta charakteristika této vlny antikomunismu - jeho příčiny, podoby a dopady.) Ústřední pozornost práce věnuje strategiím, kterých zaměstnanci filmového průmyslu využívali ve vztahu k černé listině, tj. otázce osobního i uměleckého „přežití“ i odporu proti očerňovacím praktikám. Pokusí se také zodpovědět na otázku, proč často docházelo i při absenci přímých donucovacích prostředků k ohlašování „podezřelých“ či „závadných“ aktivit - touto cestou bude zdokumentována panující společenská atmosféra a její potenciálně katalytická úloha v tomto ohledu. Poznátky práce budou shrnuty v závěru.

Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů):

Humphries, Reynold: *Hollywood's Blacklist*. Edinburgh, Edinburgh University Press 2008.

Bernstein, Walter: *Inside Out: A Memoir of the Blacklist*. Knopf, New York 1996.

Doherty, Thomas P.: *Cold War, Cool Medium: Television, McCarthyism, and American Culture*. Columbia University Press, New York 2003.

Horne, Gerald: *The Final Victim of the Blacklist: John Howard Lawson, Dean of the Hollywood Ten*. University of California Press, Berkeley 2006.

Krutnik, Frank, Neale, Steve (eds.): *„Un-American“ Hollywood: Politics and Film in the Blacklist Era*. Rutgers University Press, New Brunswick 2007.

Lewis, Jon: „We Do Not Ask You to Condone This“: How the Blacklist Saved Hollywood. *Cinema Journal*, zima 2000, roč. 39, č. 2, str. 3-30.

Navasky, Victor S.: *Naming Names*. Viking Press, New York 1980.

Powers, Richard G.: *Not without Honor. The History of American Anti-Communism*. Yale University Press, New Haven 1998.

Radosh, Ronald: *Red Star over Hollywood. The Film Colony's Long Romance with the Left*. Encounter Books, San Francisco 2005.

Schrecker, Ellen: *Many Are the Crimes: McCarthyism in America*. Little, Brown and Company,

Boston 1998.

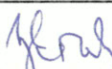
Srch, Daniel: *Hollywoodský blacklist – doba, ideologie a filmový průmysl*. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Praha 2011. 226 s.

Toinetová, Marie-France: *Hon na čarodějnice 1947-1957: mccarthismus*. Themis, Praha 1999.

Podpis studenta a datum:

Petr Štádler, 17. 11. 2011

Schváleno:	Datum	Podpis
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Obsah

Úvod	2
Oblast zkoumání	2
Prameny a literatura	3
Metodologie	4
Struktura	5
1 Dějinný kontext	6
1.1 Světový kontext	6
1.2 Domácí kontext – „druhý strach z rudých“	8
1.3 Antikomunismus v Hollywoodu	11
2 Obecný charakter výsledků před výborem HCUA	14
3 Spolupracující svědci	16
3.1 Svědci spolupracující s Výborem z vlastního přesvědčení	20
3.2 Spolupracující svědci okolnostmi donucení vypovídat	21
4 Kategorie očištěných	23
5 Nespolutracující svědci	26
5.1 Nespolutracující svědci, které výbor HCUA nedonutil vypovídat proti ostatním	27
5.1.1 Odkaz na první dodatek	27
5.1.2 Druhé kolo výsledků v letech 1951–1953	34
5.1.3 Odkaz na první a pátý dodatek	35
5.1.4 Odkaz na pátý dodatek	36
5.2 Nespolutracující svědci, které výbor HCUA donutil vypovídat proti ostatním	38
Závěr	41
Summary	46
Seznam pramenů a literatury	49
Seznam příloh	53
Přílohy	54

Úvod

Jak upozorňuje zřejmě nejnovější a nejkomplexnější český monografický text zaměřený na téma hollywoodské černé listiny, rigorózní práce Daniela Srcha *Hollywoodský blacklist – doba, ideologie a filmový průmysl*,¹ jakož i mnohé jiné, zejména cizojazyčné publikace, třináct let starý případ vysoce kontroverzních reakcí na udělení Ceny akademie režiséru Eliovi Kazanovi a jednomu z nepříteli kladně vnímaných aktérů výslechů před Výborem pro neamerickou činnost dokazuje, že téma poválečného antikomunismu v americkém filmovém odvětví je otázkou dodnes živou a palčivou.

Oblast zkoumání

Na jedno z dílčích témat dané oblasti se zaměří i tato bakalářská práce – jsou jím strategie, kterých představitelé filmového průmyslu využívali ve vztahu k hrozbě černé listiny. Tyto taktiky osobního i uměleckého „přežití“ a odporu se nejviditelněji zhmotňovaly při výpovědích, resp. výsleších hollywoodských aktérů před Výborem pro neamerickou činnost (*House Committee on Un-American Activities*, HCUA²); práce si klade za cíl strategie těchto jedinců před výborem HCUA zmapovat. V rámci toho se také pokusí předestřít, proč se vyslychaní při těchto slyšeních tak často uchylovali v zásadě i při absenci přímých donucovacích prostředků k informátorství, tj. k ohlašování jmen kolegů nějakým způsobem

¹ Viz Srch, Daniel: *Hollywoodský blacklist – doba, ideologie a filmový průmysl. Rigorózní práce*. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Praha 2011, str. 6.

² Po pečlivém zvážení možností dává tato práce přednost užívání této zkratky jak před zřejmě častější verzí HUAC (odpovídající variantě názvu *House Un-American Activities Committee*), tak před případnou českou verzí SVNA (odpovídající překladu názvu *Sněmovní výbor pro neamerickou činnost*). Zde zvolená verze totiž odpovídá variantě názvu vyskytující se v oficiálních dokumentech – jichž využívá i tato práce (viz níže) – Výboru samotného.

třeba i domněle spojených s komunistickým přesvědčením či aktivitami. Touto cestou bude zdokumentována panující společenská atmosféra a její potenciálně katalytická úloha v tomto ohledu. Tato sekundární otázka bude zodpovězena v rámci hlavního oddílu zkoumajícího strategie obviněných.

Prameny a literatura

Práce se bude významně opírat o primární prameny, jimiž je v tomto případě třináct svazků prepisů výsledků vedených Výborem pro neamerickou činnost ve zkoumaném období. Jedná se o veřejně nepublikované, pro interní potřeby daného sněmovního výboru určené a úplně stenografické zápisy všech výsledků bez dalších edičních zásahů.

Vedle nich bude práce nejvýrazněji vycházet především z několika monografií, které pojednávají přímo o zkoumané tematické oblasti – hollywoodské černé listině. Srchův text *Hollywoodský blacklist – doba, ideologie a filmový průmysl* jakožto důkladně a v českém prostředí nejspíš i nejkvalitněji zpracovaná monografie o tématu hollywoodského *blacklistingu* jako celku výrazně poslouží k výchozímu popisu fenoménu antikomunismu v Hollywoodu, Humphriesovo dílo *Hollywood's Blacklist* a Radoshova kniha *Red Star over Hollywood* potom poskytují mnoho cenných informací a postřehů přímo k „hollywoodským“ výsledkům. Další, především už dílčí informace jsou čerpány z množství jiných monografií ke specifickým tématům, případně z kratších textů v elektronické podobě či z některých encyklopedických prací, jako je rozsáhlá *The Encyclopedia of the Cold War* editora Spencera C. Tuckera. Při charakterizaci dějinného kontextu je navíc vedle Srchova textu využito údajů z několika publikací zabývajících se tématem studené války.

Metodologie

Metoda této práce v zásadě přirozeně vyplynula z obsahu prostudované sekundární literatury – strategie vyslychaných hollywoodských aktérů před výborem HCUA coby oblast zkoumání této práce totiž z relevantních sekundárních pramenů vyplývají, nikde však o nich není pojednáno uceleně a přehledovým a dostatečně popisným způsobem tak, jak si to za cíl vytyčuje tento text. Za jediné systematické rozlišení zmíněných strategií lze považovat základní rozdělení svědků na strategii „přátelskou“ a „nepřátelskou“ – jedná se však o krok samotného výboru HCUA. Jakékoli případné 1) podkategorie těchto dvou typů i 2) odlišné kategorie svědeckých strategií jsou zaznamenány dosti nesystematicky a spíše v rámci širší charakteristiky tématu hollywoodské černé listiny jako celku.

Z tohoto faktu vyplývá, že základní metodou bude v prvním kroku systematická typologizace výraznějších strategií objevujících se v sekundární literatuře, včetně jejich případného dostupného popisu³ – v praxi tedy dojde jednak k detailnějšímu rozdělení dvou zmíněných stávajících kategorií, jednak k pojmenování a definici kategorie další, kterou sekundární literatura jako samostatný typ nepojmenovává. V druhém kroku bude potom následovat charakterizace, případně rozšíření stávající charakteristiky (jak ji podává sekundární literatura), a ilustrace jednotlivých strategických typů informacemi z materiálů primárních.

Stoprocentní dostupnost prepisů výslechů formuje i jeden z konkrétních aspektů výše vytyčeného cíle práce – umožňuje v dostatečně vypovídající míře nastínit, v jakém množství se vyslychaní uchýlovali k jistým strategiím. K této kvantifikaci však práce přistoupí pouze v omezeném rozsahu, a to tam, kde má podle názoru jejího autora výraznější smysl, tj. kde lze

³ Práce tedy vědomě nevolí metodu opačnou, tedy že by rezignovala na informace ze sekundárních pramenů a strategie mapovala čistě pomocí pramenů primárních – vedle zmiňovaného důvodu, že strategie vyplývají již ze sekundární literatury jen nesystematicky, je dalším podstatným argumentem skutečnost, že vzhledem ke značné rozsáhlosti primárních materiálů by tato metoda ambicemi výrazně přesahovala rámeček bakalářské práce.

danou kategorii spojit s jednoznačným, konkrétním faktem, a tedy s jistotou určit. Jako takové vyvstávají kategorie právních strategií nespolutracujících vyslychaných, tj. odvolávání se na první a pátý dodatek, resp. na oba dodatky zároveň.

Ostatní vyjmenované skupiny nemohou být ze své podstaty s takto jednoznačným, konkrétním faktem spojeny, představují spíše výsledek do určité míry subjektivního hodnocení či interpretace (ať už autora práce nebo autorů využitých sekundárních pramenů) a vyvstává mezi nimi množství charakterových nuancí a obtížně zařaditelných přechodových a zvláštních případů – z primárních i sekundárních pramenů se tak tyto kategorie jeví spíše jako nejvýraznější tendence, tedy kategorie, které se objevují opakovaně a týkají se většího počtu jedinců. Spíše než metoda jejich kvantifikace – tj. zde určení, kolik svědků před Výborem lze do jednotlivých kategorií zařadit – je tak dle názoru autora práce u tohoto materiálu smysluplnější na základě primárních i sekundárních pramenů zdokumentovat tyto nejvýraznější tendence. Ty přirozeně z podstaty věci představují pouze jakési ideální typy a jejich zmapování bude realizováno zachycením výsledku jednoho až několika jednotlivců vždy podle toho, kolik jich bude k důkladné ilustraci daného typu podle autora úsudku zapotřebí využít (jeden či více případů tak mohou posloužit jako jádrové, několik dalších pro dokreslení dílčích, avšak důležitých faktů).

Struktura

V prvních třech jádrových kapitolách práce nejprve předloží shrnutí kontextu zkoumaného v mezích určených rozsahem práce: 1) světového; 2) domácího – fenoménu „druhého strachu z rudých“ jako celku; a 3) jeho specifického projevu v podobě antikomunismu v Hollywoodu. V následující části již přistoupí ke zmapování vytyčeného

tématu – strategií obviněných tváří v tvář výboru HCUA. Po shrnutí obecného charakteru výsledků před Výborem již práce v samostatných oddílech a pododdílech popíše a analyzuje následující skupiny (vyplývající – jak bylo uvedeno výše – ze studia sekundární literatury): kategorie spolupracujících⁴ svědků a v rámci ní jednak svědci spolupracující s Výborem z vlastního přesvědčení, jednak spolupracující svědci okolnostmi donucení vypovídat, kategorie očištěných, kategorie nespolupracujících svědků a v rámci ní jednak nespolupracující svědci, které výbor HCUA nedonutil vypovídat proti ostatním – přičemž dalšími pododdíly této subkategorie budou svědci odvolávající se na 1) první dodatek americké ústavy, 2) první a pátý dodatek a 3) pátý dodatek –, jednak nespolupracující svědci, které výbor HCUA vypovídat proti ostatním donutil.

1 Dějinný kontext

1.1 Světový kontext

Po druhé světové válce došlo k posunu v rozložení mocenských sil. Velmocenský status si reálně uchovaly již jen Spojené státy americké a Sovětský svaz.⁵ Vzhledem k jakési inherentní spojitosti SSSR s komunistickou ideologií nebylo překvapivé, že v USA vůči někdejšímu východnímu válečnému spojenci rostla ostražitost. V roce 1947, kdy byly zahájeny výsledky zkoumané v této práci, se již definitivně rozplýval „duch Velké trojky“ a nastupovala studená válka.

⁴ Vysvětlení viz níže.

⁵ Srch, Daniel: *Hollywoodský...*, str. 16.

Pátého března 1946 pronesl Churchill svůj známý fultonský projev, „v němž předpověděl rozdělení Evropy železnou oponou“.⁶ Pozdější poválečný velvyslanec USA George F. Kennan v Moskvě dal svými vytrvalými varováními před agresivitou SSSR a apelováním na vytvoření stabilní opozice vůči komunismu prvotní impuls ke vzniku nové americké zahraničněpolitické strategie – doktríny zadržování komunismu,⁷ která se naplno projevila jak v Trumanově doktríně z března 1947⁸ vyhlašující koncept pomoci veškerým svobodným národům pokoušejícím se nepodlehout komunismu,⁹ tak v Marshallově plánu z června 1947, „který vytvořil hospodářské podmínky pro úspěšné zadržování komunismu v Evropě“.¹⁰

V reakci na tento jasný trend západního světa nastalo na straně druhé urychlené budování sovětského monolitního mocenského bloku¹¹ a svět se začal zřetelně formovat do dvou paralelních, avšak opozičních struktur – mocenských táborů. Vznikla-li tedy v dubnu 1948 na jedné straně Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci jakožto seskupení států, které participovaly na americkém programu obnovy, byla na straně druhé o necelý rok později, v dubnu 1949, založena Rada vzájemné hospodářské pomoci, ekonomická základna východního bloku.¹²

Podobně se obě společenství utužila i v oblasti vojenské, když na straně jedné došlo v roce 1949 k utvoření Severoatlantické aliance,¹³ v táboru opačném o šest let později ke vzniku Varšavské smlouvy;¹⁴ vojenskou opozici dále utvrzoval i jaderný pat poté, co atomovou zbraň dokázal v roce 1949 vyrobit i Sovětský svaz¹⁵ – vedle vítězství komunistů

⁶ Luňák, Petr: *Západ. Spojené státy a Západní Evropa ve studené válce*. Libri, Praha 1997, str. 422.

⁷ Nálečka, Vladimír: *Studená válka*. Triton, Praha 2003, str. 15-17.

⁸ Pečenka, Marek a kol.: *Encyklopedie moderní historie*. Libri, Praha 2009, vydání třetí, str. 572.

⁹ Nálečka, Vladimír: *Studená...*, str. 19-20.

¹⁰ Pečenka, Marek a kol.: *Encyklopedie...*, str. 572.

¹¹ Nálečka, Vladimír: *Studená...*, str. 20.

¹² *Ibidem*, str. 23, 30.

¹³ Luňák, Petr: *Západ...*, str. 424.

¹⁴ Pečenka, Marek a kol.: *Encyklopedie...*, str. 537.

¹⁵ *Ibidem*, str. 212.

v Číně druhá velká zahraničněpolitická rána uštědřená USA a impuls k americkému strachu z komunismu na mezinárodní úrovni.¹⁶ Jak upozorňují Pečenka a kol., založení NATO bylo důsledkem „militarizace studené války“,¹⁷ která potom jednu z nejvážnějších eskalací zažila na počátku padesátých let v podobě korejské války,¹⁸ právě v letech, kdy výbor HCUA prováděl druhé kolo výslechů.

1.2 Domácí kontext – „druhý strach z rudých“

Popisované světové dění přirozeně nemohlo zůstat bez odezvy ani na americké domácí půdě. „S tím, jak v polovině a ke konci čtyřicátých let nezadržitelně rostlo napětí ve vztahu k Sovětskému svazu, [...] CPUSA a přidružené skupiny začaly být velmi podezřelé.“¹⁹ Americkou společnost prostoupila všeobecná atmosféra paranoie a narušování občanských svobod.²⁰ Jak navíc vysvětluje Srch, po překvapivé výhře Trumana v prezidentských volbách do jeho druhého prezidentského období upadli republikáni do hluboké vnitrostranické krize, do pozadí bylo zatlačeno reformní křídlo a novou identitu hledali republikáni v konzervativismu, tj. mimo jiné i v radikálním antikomunismu a „honu na sovětské špióny“ na domácí půdě.²¹ Ke strachu z „rudých“ (špiónů) přispěla i aféra Klause Fuchse a prozrazení

¹⁶ Srch, Daniel: *Hollywoodský...*, str. 48.

¹⁷ Pečenka, Marek a kol.: *Encyklopedie...*, str. 496.

¹⁸ *Ibidem*, str. 255.

¹⁹ Kiely, Robert S.: Communist Fronts. In: Tucker, Spencer C. (ed): *The Encyclopedia of the Cold War. A Political, Social, and Military History*. ABC-CLIO, Santa Barbara, California 2008, str. 468.

²⁰ Adams, Valerie, Pierpaoli Jr., Paul G: McCarthyism. In: Tucker, Spencer C. (ed): *The Encyclopedia of the Cold War. A Political, Social, and Military History*. ABC-CLIO, Santa Barbara, California 2008, str. 1307.

²¹ Srch, Daniel: *Hollywoodský...*, str. 44.

jaderného tajemství²² či významná role komunistů v leckterých odborových a masových organizacích před druhou světovou válkou.²³

Antikomunistické tažení se nejvíce pojí se jménem republikánského senátora Josepha McCarthyho, jehož „protikomunistická obvinění [...] od počátku 1950 přilévala olej do ohně“; druhý strach z rudých začal být znám i jako mccarthismus.²⁴ McCarthyho „[m]etody vyšetřování [...] byly zcela bezohledné a v mnoha případech nezákonné. Drtivou většinu obvinění, která vznesl, se mu nikdy nepodařilo prokázat.“²⁵ Jeho tažení se krylo s celým druhým kolem hollywoodských výslechů a skončilo teprve v roce 1954, kdy senátor „přecenil své síly, když zaútočil proti údajným komunistickým agentům v armádě a postavil tak proti sobě nejpoblárnějšího Američana té doby, prezidenta Dwighta D. Eisenhowera. S prezidentovou podporou se proti němu postavila řada jeho kolegů v Senátu“ a odstavila jej.²⁶

Jak přitom připomíná Srch, je podstatné si uvědomit, že označení mccarthismus je značně zjednodušující, neboť senátorovo brojení proti komunismu představovalo jen jediný dílek z komplexní mozaiky těch, kteří proti komunismu aktivně vystupovali – další výrazné zdroje amerického antikomunismu představovaly kupříkladu katolické organizace, zaměřené proti Sovětskému svazu a jeho ateismu coby neamerickým hodnotám, antikomunistická Obchodní komora Spojených států či Americká legie, sdružení amerických veteránů z druhé světové války, jehož účinnou zbraní bylo v případě filmového průmyslu bojkotování politicky „nepohodlných“ filmů.²⁷

²² Ibidem, str. 46.

²³ Ibidem, str. 105.

²⁴ Kiely, Robert S.: *Communist...*, str. 468.

²⁵ Pečenka, Marek a kol.: *Encyklopedie...*, str. 537.

²⁶ Ibidem, str. 538.

²⁷ Srch, Daniel: *Hollywoodský...*, str. 76-78. Humphries jejich postupy popisuje takto: „Pochodovali před kiny, kde se promítaly filmy s poskvrněnými herci. Zrazovali tak potenciální diváky a vybízeli je, ať se k bojkotu také přidají. Dopad, jaký to mělo na tržby, studia děsil a nutil je, aby si dvakrát rozmyslela, jestli jisté jedince znovu využijí.“ (In: Humphries, Reynold: *Hollywood's Blacklist*. Edinburgh, Edinburgh University Press 2008, str. 141.)

I na úrovni státní bylo McCarthyho tažení pouhou špičkou ledovce – antikomunistickou tendenci v americké politice dané doby lze vnímat jako v zásadě systémový jev, pod nímž se podepisovaly administrativy bez ohledu na politickou příslušnost. Truman tak např. svým vládním nařízením č. 9835 z března 1947 inicioval „program kontroly loajality federálních zaměstnanců“,²⁸ Eisenhower jej pak v dubnu 1953 vládním nařízením č. 10450 ještě zpřísnil.²⁹ V roce 1950 zase „Kongres schválil McCarranův zákon o vnitřní bezpečnosti“,³⁰ „preventivní“ právní normu, která zaváděla možnost apriorní kontroly nad komunisty, když stanovovala, že jejich organizace musejí hlásit jména svých členů a přispěvatelů.³¹ V praxi postihovala značné množství akademických a mládežnických spolků, odborových organizací či literárních skupin.³²

Na přední pozici v celoamerickém antikomunistickém boji se však postupně propracoval Federální úřad pro vyšetřování (*Federal Bureau of Investigation*, FBI) v čele s Johnem Edgarem Hooverem.³³ Vyšetřování příslušnosti jedinců ke komunistickým organizacím představovalo nezanedbatelnou část činnosti úřadu, který se v boji proti rudé hrozbě neváhal uchýlovat k takovým krokům jako poskytování důvěrných informací Výboru pro neamerickou činnost,³⁴ v éře druhého strachu z rudých dalšímu významnému antikomunistickému elementu americké politiky. HCUA „se obával činnosti údajných podvratných komunistických živelů v amerických státních úřadech a podnikal radikální opatření, aby je odhalil, a to navzdory újmě, kterou působil pověsti nevinných.“³⁵ Vedle senátora McCarthyho to byl právě tento výbor, kdo ve zkoumaném období výrazně

²⁸ Srch, Daniel: *Hollywoodský...*, str. 41.

²⁹ *Ibidem*, str. 59.

³⁰ Kiely, Robert S.: *Communist...*, str. 468.

³¹ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 107-108.

³² Kiely, Robert S.: *Communist...*, str. 468.

³³ Srch, Daniel: *Hollywoodský...*, str. 78-80.

³⁴ Alvah, Donna, Barnhill, John H.: *Federal Bureau of Investigation*. In: Tucker, Spencer C. (ed): *The Encyclopedia of the Cold War. A Political, Social, and Military History*. ABC-CLIO, Santa Barbara, California 2008, str. 713.

³⁵ Kiely, Robert S.: *Communist...*, str. 467.

rozdmyšlával celospolečenskou paranoiu amerického druhého strachu z rudých.³⁶ Celkově tento „hon na čarodějnice“ ve Spojených státech postihl kromě filmového průmyslu i spisovatele, učitele, akademiky a zaměstnance OSN.³⁷

1.3 Antikomunismus v Hollywoodu³⁸

Výbor HCUA však nepochybně nejvíce proslul tím, že své vyšetřování zaměřil na filmový průmysl. Jak vysvětluje Srch, „[v]ztah federálního a filmového centra Spojených států lze charakterizovat jako velmi napjatý. Pro *blacklist* představuje dokonce jeden z klíčových elementů. Vládní byrokracie byla přesvědčena o vlivu kinematografie na společnost, stejně jako o síle politické propagandy některých děl, proto dlouhodobě usilovala o větší míru kontroly nad ‚stříbrným plátnem‘.“³⁹

Pátrání výboru HCUA po výrazně levicových sympatiích na půdě filmového průmyslu přitom nebylo bezpředmětné – v Los Angeles v té době působila „hollywoodská studiová sekce“, pobočka CPUSA, která mezi ostatními stranickými centry požívala mimořádného postavení,⁴⁰ Lidová fronta, bojující proti fašismu a angažující se proti sociální nespravedlnosti,⁴¹ i v té době nejúspěšnější místní levicové uskupení Hollywoodská protinacistická liga. Jak je patrné, „[z]vláště u idealistické umělecké komunity hrál ústřední

³⁶ Gildner, R. Matthew: Civil Liberties In the United States. In: Tucker, Spencer C. (ed): *The Encyclopedia of the Cold War. A Political, Social, and Military History*. ABC-CLIO, Santa Barbara, California 2008, str. 440.

³⁷ Wittman, Anna: Espionage. In: Tucker, Spencer C. (ed): *The Encyclopedia of the Cold War. A Political, Social, and Military History*. ABC-CLIO, Santa Barbara, California 2008, str. 648.

³⁸ Nástin této tematické oblasti je pro tuto práci jakožto její kontext přirozeně nezbytný, zároveň však byla podrobně a kvalitně zpracována již ve zmiňované rigorózní práci Daniela Srcha, proto tento dílčí pododdíl výraznou měrou vědomě přebírá její poznatky, které v tomto případě není třeba duplikovat rozsáhlou samostatnou rešerší.

³⁹ Srch, Daniel: *Hollywoodský...*, str. 148.

⁴⁰ *Ibidem*, str. 115-116.

⁴¹ *Ibidem*, str. 106. Po podepsání paktu Molotov-Ribbentrop a ideologickém veletoci CPUSA, kterým pakt zdůvodňovala, však zažila masivní odliv členů. (In: *Ibidem*, str. 107.)

roli antifašismus⁴² a s tím byl v souladu s tehdy probíhajícím bojem proti frankismu komunismus úzce spojován⁴³ – a to jak ze strany hollywoodských sympatizantů, kterážto skutečnost vrhá světlo na popularitu komunistické myšlenky v tamních kruzích, tak ze strany jeho odpůrců, což naopak osvětluje jistou paranoii z komunistické infiltrace těchto kruhů, takže „[h]on na čarodějnice“ obsahoval pravdivý základ [...]. V případě čistek uvnitř filmového průmyslu se však jednalo o hysterii vyvolanou dobovou atmosférou. Hollywoodští „rudí“ nepředstavovali pro Spojené státy žádné reálné nebezpečí.“⁴⁴

První ze dvou velkých kol „hollywoodských“ výslechů proběhlo v roce 1947, pro výbor HCUA však skončilo krachem. Značná část hollywoodských aktérů se proti krokům Výboru semkla a zformovala silný protestní „Výbor pro první dodatek“, k němuž se přidalo i mnoho hvězd.⁴⁵ Tzv. hollywoodská desítka navíc odmítla vypovídat kvůli údajnému porušování prvního dodatku ústavy ze strany Výboru a ten nakonec kvůli rostoucí averzi vůči sobě výslechy raději ukončil. Později však Kongres na hollywoodskou desítku podal žalobu kvůli „opovrhování vlivnou institucí USA“ a „[o]bžalování museli nastoupit k výkonům trestů a uhradit pokuty.“⁴⁶

Vůdčí osobnosti filmového průmyslu následně uspořádaly poradu a společně iniciovaly první krok praxe umístování nepohodlných osob na černou listinu – vydaly tzv. Waldorfské prohlášení, kde se zavázaly propustit členy hollywoodské desítky či jim pozastavit činnost, dokud se neočistí, nezaměstnávají komunisty a společně bojovat proti podvratným živlům.⁴⁷ Výsledkem tedy sice nebyly žádné následné velké čistky, definitivně

⁴² Ibidem, str. 117.

⁴³ Ibidem, str. 73.

⁴⁴ Ibidem, str. 115.

⁴⁵ Ibidem, str. 152-153.

⁴⁶ Ibidem, str. 158.

⁴⁷ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 106.

však byla nastolena atmosféra strachu, v níž kupříkladu i odborové organizace samy začaly s „autocenzurou“ a po svých členech požadovaly jakési „přísahy o loajalitě“.⁴⁸

Druhé velké vyšetřování ze strany HCUA se uskutečnilo v letech 1951–1953 (příčemž v roce 1953 proběhl už jen jakýsi epilog) a tentokrát už Výbor postupoval suverénněji a profesionálněji. Výsledky se mu nevymkly z rukou, mohl se opřít o stoupající hvězdu senátora McCarthyho a nepustil se do boje s filmovým průmyslem jako celkem, ale s konkrétními podezřelými jednotlivci. Proti vyšetřování nevyvstal systematický odpor jako v roce 1947, a jak vyplývá mimo jiné i z této práce, výsledky byly pro mnohé zdrcující. V následujících dvou letech potom již Výbor přesunul pozornost k očištění vzdělávacího systému a náboženství.⁴⁹

Průběh výslechů v druhém kole kopíroval kolo první, přibyl však jeden nový prvek: „uvádění jmen“ (*naming names*), tj. udávání druhých coby „jediný způsob, jak se vyhnout *blacklistu*“.⁵⁰ Výbor tedy po vyslychaných bezpodmínečně požadoval, aby se stali udavači. Nespolupracující svědky postavil před těžké rozhodnutí, zda „zradit své blízké spolupracovníky nebo mlčet, což znamenalo konec působení v Hollywoodu“.⁵¹ Jak uvádí Lev, výsledkem bylo, že ze 110 vyslychaných se informátory stalo hned 58 a z jejich úst se Výbor doslechl přes 200 jmen dalších podezřelých.⁵²

Tímto došlo ke zformování černé listiny⁵³ již v plném rozsahu. Její fungování precizně popisuje Srch: HCUA vynesl „rozsudek“, a to na legislativní, nikoliv soudní půdě – znamenalo to porušení demokratických principů, neboť odsouzení se ničím protizákonným

⁴⁸ Srch, Daniel: *Hollywoodský...*, str. 159-161.

⁴⁹ *Ibidem*, str. 163.

⁵⁰ *Ibidem*, str. 163.

⁵¹ *Ibidem*, str. 164.

⁵² Lev, Peter: *The Fifties: Transforming the Screen 1950-1959*. University of California Press, Berkeley, Los Angeles, Londýn 2003, str. 70.

⁵³ Paralelně s *blacklistem*, seznamem osob nespolupracujících s HCUA, přitom existoval i tzv. „graylist“, jež spravovaly nátlakové skupiny (zejména pak Americká legie). Studia si navíc vedla své vlastní „shitlisty“. Výsledek zařazení na jeden z těchto seznamů však byl prakticky stejný, tj. zákaz činnosti ve filmovém průmyslu. Kdo se přitom na dané listiny dostal, se odvíjelo zejména od konkrétního tvůrce listiny. (In: Srch, Daniel: *Hollywoodský...*, str. 171, 173.)

neprovinili, a HCUA navíc neměl v dané oblasti jurisdikci. Dané jedince nicméně stigmatizoval a o zbytek se již postaraly „nátlakové skupiny“, jako byla např. Americká legie, které zajišťovaly jejich ostrakizaci. Jak už bylo naznačeno, tato sdružení disponovala výrazným nátlakovým prostředkem v podobě možnosti bojkotu filmů, a pokud byli jedinci takovým sdružením označeni, „způsobilo [to] dotyčným značné potíže, které nezřídka přivodily předčasný konec kariéry. Do jisté míry již nebyl zapotřebí výslech před HUACem [sic], protože ‚vystrašený‘ Hollywood se plně podřídil nátlaku radikálních amerikanistických uskupení. Ta zaujala hlavní roli v dohledu nad *blacklistingem*.“⁵⁴

Konec praxe umísťování na černou listinu nelze jasně stanovit, neboť oficiálně zákazy činnosti nikdo nikdy nepřiznal. Zakázaní umělci však otevřeně začali dostávat novou příležitost přibližně od roku 1960.⁵⁵

2 Obecný charakter výslechů před výborem HCUA

Ve shodě s výše uvedeným lze charakter fungování Výboru pro neamerickou činnost v případě „výslechů“ hollywoodských aktérů – a jistě nejen jich – vnímat jako značně pochybný. Humphries shrnuje hned několik problematických postupů Výboru: HCUA se při těchto slyšeních uchýloval k protiprávnímu simulování role soudu, přičemž spíše než o slyšení či výslechy šlo o trestní řízení – „[p]ředseda HCUA mohl fungovat i jako soudce a porota: předvolával občany [...] a kladl jim otázky. Protože se nejednalo o soudní dvůr, svědkové neměli právo, aby jejich právník podrobil křížovému výslechu jiné svědky. To, co svědkové vypověděli, se navíc za stěnami místnosti nedalo použít proti nim, což znamenalo,

⁵⁴ Srch, Daniel: *Hollywoodský...*, str. 173.

⁵⁵ *Ibidem*, str. 177.

že jim tu bez námitek procházelo očerňování druhých.“⁵⁶ Výbor nerespektoval práva „obviněných“, nectil presumpci nevinu a naopak vytvářel zdání viny vyslychaných, „nepřátelským“ svědkům neposkytoval stejné možnosti jako „přátelským“, když přátelští svědci dostávali kupříkladu prostor obsáhle prezentovat své názory vyhovující zájmům Výboru, na rozdíl od svědků nepřátelských.⁵⁷

Tento postup započal již při prvním kole výslechů hollywoodských aktérů v roce 1947, kdy nepřátelští svědci na rozdíl od přátelských nedostali příležitost přečíst na úvod své prohlášení,⁵⁸ a pokračoval i ve druhém kole – kupříkladu „[k]dyž [...] vystoupil spisovatel Paul Jarrico, bylo mu odepřeno právo učinit úvodní prohlášení s tím, že mu Výbor po výpovědi umožní přiložit prohlášení k záznamům [...], zatímco Royi Hugginsovi [...] bylo umožněno pouštět se ohledně vlastní komunistické minulosti do nejmenších podrobností, aniž by jej někdo přerušoval [...]. Oblíbenec výboru odborář Roy Brewer vypovídal celé dva dny“.⁵⁹

Mohl-li Výbor očekávat spolupráci, pokládal svědkům návodné otázky a podsouval jim odpovědi, jak tomu bylo třeba v případě výslechu přátelského svědka Franka Tuttlea: „HCUA položil otázku, potom svědkovi naznačil, jak je třeba reagovat, a ten nápovědu s povděkem přijal.“⁶⁰ V jiné chvíli dostal Tuttle sugestivní otázku, zda si někdy uvědomil skutečnou podstatu komunismu coby spiknutí řízeného ze zahraničí s cílem uchvátit vládu nad světem. „Frank Tuttle odpověděl záporně, což implikovalo, že takové stanovisko nyní zaujal také.“⁶¹ Podobně obdržel přátelský svědek herec Lee J. Cobb dotaz, zda se domnívá, že

⁵⁶ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 81.

⁵⁷ *Ibidem*, str. 113-114, 119.

⁵⁸ *Ibidem*, str. 1.

⁵⁹ *Ibidem*, str. 118.

⁶⁰ *Ibidem*, str. 116.

⁶¹ *Ibidem*, str. 116.

má HCUA právo (nikoliv v právním smyslu) vyšetřovat komunisty.⁶² Podle Humphriese se HCUA tímto způsobem „dožadoval práv přesahujících rámec zákona – práva porušit ústavu. Cobb dal Výboru očekávanou kladnou odpověď.“⁶³ Obecně shrnuto, „HCUA přátelským svědkům vnucoval odpovědi, u nichž se nemohli svobodně rozhodnout, zda je poskytnou, či nikoliv; patřilo to k celému pečlivě režírovanému – a předem zrežírovanému – výstupu.“⁶⁴

3 Spolupracující svědci

Jak již bylo naznačeno výše, při kategorizaci svědků vypovídajících před výborem HCUA vyvstává základní opozice svědků „přátelských“ a „nepřátelských“, o kterémžto faktu pojednává prakticky bezvýhradně veškerá odborná literatura o dané oblasti. Bez ohledu na případné další charakteristiky obou pólů této opozice lze konstatovat, že základní a rozhodující rozdíl mezi nimi je prostý – přátelští svědci s Výborem spolupracovali podle jeho představ, nepřátelští nikoliv. S přispěním soupisů vypracovaných Federálním úřadem pro vyšetřování přitom HCUA o tom, zda je určitý svědek přátelský či nepřátelský, rozhodl předem.⁶⁵

Úvodní vlna přátelských hollywoodských svědků předstoupila před Výbor pro neamerickou činnost v prvním kole výslechnů v roce 1947. Ty proběhly nejprve 8. a 9. května, kdy bylo vyslechnuto čtrnáct svědků, ve všech případech přátelských. Mezi nejvěhlasnější

⁶² Bentley, Eric (ed): *Thirty Years of Treason: Excerpts from hearings before the House Committee on Un-American Activities, 1938-1968*. Thunder's Mouth Press/Nation Books, New York 2002, str. 662.

⁶³ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 117.

⁶⁴ *Ibidem*, str. 117.

⁶⁵ *Ibidem*, str. 81.

patří zejména herci Robert Taylor a Adolphe Menjou, matka známé herečky Leila Rogersová či šéf slavného studia Jack Warner.⁶⁶

Jako typický příklad přátelského svědka může posloužit herec Clifford Odets, třebaže před Výbor předstoupil až 19. května 1952⁶⁷ během druhého kola výslechů. Jak poznamenává Humphries, jeho případ dokládá (výše naznačovaný) paradox přátelských svědků, když stejně jako v prvním kole výslechů „přátelský svědek mohl zopakovat stanovisko nepřátelské vůči pravici, pokud uvedl jména a přiznal se k minulým hříchům. Clifford Odets tak otevřeně odmítl ústřední tvrzení HCUA, že KS [komunistická strana] připravuje násilné svržení vlády.“⁶⁸

Ze záznamů Odetsovy výpovědi vyplývá, že herec na jednu stranu CPUSA brání – jednak když jí nepřičítá žádné monstrózní agresivní cíle, neboť si strana podle jeho názoru přeje uchovat minoritní status, jednak když upozorňuje, že se sám zasazoval o některé hodnoty, které vyznávala i komunistická strana – „bojoval jsem za občanská práva a svobody“.⁶⁹ Na stranu druhou upřímně vypovídá, že některé její cíle nejsou zcela chvályhodné – „Zachování ústavy podle mě nebude jejím hlavním účelem. Myslím, že chtějí vyvolat nějaké společenské nepokoje.“ – a že ke straně nemá z mnoha důvodů příznivý postoj (kupříkladu kvůli jejím tajnostem).⁷⁰ V jeho výpovědi tedy zaznívají jak skutečnosti, jimiž se Výboru může zavděčit, tak tvrzení, která jsou jednoznačně v rozporu s přesvědčením Výboru, a jež Odets přesto neváhá vyslovit. Z toho lze usuzovat, že mluví značně upřímně a nepotřebuje se Výboru za každou cenu vlichotit, ani se naopak neobává, že se mu znelíbí.

⁶⁶ Radosh, Ronald: *Red Star over Hollywood. The Film Colony's Long Romance with the Left*. Encounter Books, San Francisco 2005, str. 140-141. V druhé části prvního kola výslechů (tj. kola proběhnuvšího v roce 1947) na podzim téhož roku bylo vyslechnuto čtyřicet tři dalších jedinců, z toho 19 nepřátelských. (In: *Ibidem*, str. 141.)

⁶⁷ Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 8: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, Second Session*. Government Printing Office, Washington 1952, str. 118.

⁶⁸ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 119.

⁶⁹ Bentley, Eric (ed): *Thirty...*, str. 526-527.

⁷⁰ *Ibidem*, str. 526.

Jeho výpověď tak dokládá výše uvedené tvrzení, že alespoň přátelští svědkové se před Výborem těšili značné svobodě slova a nemuseli se bát mu oponovat.

Příkladů Odetsových rozporů s Výborem přitom bylo mnohem více – herec proti stanovisku jednoho z tazatelů výboru Franka Tavennera, že HCUA nepovažuje CPUSA za politickou stranu, nýbrž konspirační skupinu, staví vlastní názor, že CPUSA „je ve Spojených státech legální politická strana“.⁷¹ Na téma své dříve telegramem vyjádřené podpory hollywoodské desítce, která byla odsouzena za pohrdání Kongresem, zase prohlašuje: „S jejich stanoviskem mimochodem nesouhlasím, ale měl jsem pocit, že bojovat za něco, co považujete za svá ústavní práva, je mimořádně americký postoj, a cítil jsem povinnost ten telegram poslat.“⁷² Podobně odmítá, že by po svém rozchodu s komunistickou stranou měl s tímto politickým uskupením nadále cokoliv společného, nepopírá však, že se s komunisty mohl často ocitnout „na jedné lodi“, když obhajoval podobná liberální stanoviska – takto například na přímou Tavennerovu otázku vysvětluje své trvajíc „sepětí s komunistickými frontovými organizacemi“ i po rozchodu s komunistickou stranou.⁷³

Podobných příkladů by bylo možné uvést více – jako „spolupracující“ svědek byl kupříkladu klasifikován i Roy Huggins, jenž však „tohoto statusu využil a rétoriku výboru HCUA odmítl“.⁷⁴ Kategorie přátelského či nepřátelského svědka tedy nebyla ze strany Výboru ani tak odrazem zpětného hodnocení svědkova vystupování před tímto výborem jako spíše hodnocením apriorním. Jak mimo jiné vyplyne i dále v textu, vyslychaní jedinci posléze svůj status přátelského či nepřátelského svědka do značné míry potvrzovali, přirozeně však docházelo i k situacím, kdy jejich vystoupení očekáváním Výboru neodpovídalo. „Ne všichni přátelští svědci se mohli přetrhout, aby výboru HCUA poskytl, co žádal [...]. Podobně se nepřátelští svědci neomezovali na odmítání odpovídat; někdy se pustili do dlouhých

⁷¹ Ibidem, str. 527-528.

⁷² Ibidem, str. 529.

⁷³ Ibidem, str. 531.

⁷⁴ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 118.

vášnivých diskusí se svými vyšetřovateli o záležitostech, které jedna či druhá strana považovala za důležité.“⁷⁵

Tato zásadní skutečnost, spolu s faktorem reálné nemožnosti dohledat u všech svědků, zda jim Výbor jeden z těchto statusů předem přiřkl a případně jaký, vede autora této práce k rozhodnutí zavést si rozdělení vlastní, mírně poupravené, a to na svědky spolupracující a nespolupracující. Jeho jednoznačnou výhodou je fakt, že svědci jsou tímto způsobem na rozdíl od označení ze strany HCUA hodnoceni zpětně, tj. reálně se jím reflektuje, zda dotyčný s tímto výborem opravdu spolupracoval, či nikoliv.⁷⁶

Ani označení „spolupracující svědci“ však ještě nenabízí žádné informace o motivaci jednotlivých aktérů o jejich motivaci spolupracovat či nespolupracovat, a u této kategorie se tak logicky nabízí diference mezi svědky, 1) kteří s Výborem kolaborovali aktivně, z vlastní vůle, tj. kteří svůj souhlas s prací Výboru vyjadřovali bez pobídek, respektive bez pobídek „uváděli jména“, a 2) kteří „jen“ s Výborem hráli jeho hru, tj. byli z různých důvodů ochotni podvolit se systému sugestivních otázek a podávání očekávaných odpovědí. Je samozřejmé, že výrazné množství jedinců nelze z povahy věci k jednotlivým typům jednoznačně přiřadit – v některých případech může být motivace objektivně nedohledatelná, především se však nabízí, že důvody „vnitřní“ i „vnější“ často mohly působit v součinnosti, čímž se hranice mezi dvěma naznačenými póly stírala. Pokusí-li se tedy následující text tyto póly zdokumentovat, vykreslí jen jakési ideální typy s tím, že nutně představují výsledek jistého zjednodušení a že většina spolupracujících svědků figuruje někde na škále mezi nimi a vykazuje větší či menší podobnost s jedním z nich.

⁷⁵ Ibidem, str. 111.

⁷⁶ Atributy „přátelský“ a „nepřátelský“ se proto dále v textu vyskytují již jen v citacích, nebo je-li více akcentováno pojetí HCUA.

3.1 Svědci spolupracující s Výborem z vlastního přesvědčení

Za jeden z výrazných příkladů svědků spolupracujících s výborem HCUA z vlastního přesvědčení může posloužit spisovatel Budd Schulberg, který podle vlastních slov působil v komunistické straně v letech 1937 až 1940 a poté přešel do opozice proti ní i Sovětskému svazu.⁷⁷ Jako důvod na rovině politické uvádí nesouhlas se sovětsko-německým válečným paktem, na úrovni osobnější potom diktátorské chování soukmenovců, kteří by mu nejraději kontrolovali jak osobní život, tak literární produkci.⁷⁸

Humphries sice v Schulbergově případě vznáší námitku, že udávání jmen později ospravedlňoval tím, že ve vydávání knih černá listina neexistovala a že schopný spisovatel se vždy uchytí, což neodpovídalo realitě, neboť existovaly konkrétní případy autorů, kterým nakladatelé přestali vydávat díla,⁷⁹ to však nic nemění na skutečnosti, že Schulberg podle všeho na osobní úrovni prožil upřímný rozchod s komunismem. Kromě toho, že prohlédl autokratické metody amerických komunistů, jej vyděsily sovětské čistky v řadách umělců.⁸⁰ Jak shrnuje Radosh, „[č]ernou listinu sice nepodporoval, věděl však, že rudí a spolujezdcí⁸¹ jednoznačně ,podporují listinu smrti.“⁸²

Možná ještě dále šel ve své spolupráci jiný spisovatel, Bernard Schoenfeld, který se před výborem dokonce zasazoval o postavení komunistické strany mimo zákon.⁸³ Schulberg i Schoenfeld patřili mezi jedince, kteří výbor HCUA kontaktovali z vlastní vůle, aniž by od něj museli obdržet předvolání – chtěli se tak Výboru vyzpovídat ze své komunistické minulosti.

⁷⁷ Bentley, Eric (ed): *Thirty...*, str. 436.

⁷⁸ *Ibidem*, str. 440.

⁷⁹ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 129.

⁸⁰ Podrobněji viz Radosh, Ronald: *Red...*, str. 180-182.

⁸¹ V originále „fellow-travellers“. Český překlad je převzat z jednoho z jistě nejnovějších česky vydaných titulů, v nichž se tento termín vyskytuje: Patenaude, Bertrand M.: *Trockij. Pád revolucionáře*. Paseka, Praha 2011.

⁸² Radosh, Ronald: *Red...*, str. 182.

⁸³ Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 9: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, Second Session*. Government Printing Office, Washington 1952, str. 4260.

Podobně učinili i Sylvia Richardsová či Leo Townsend.⁸⁴ Všichni takovouto charakteristikou z logiky věci plně spadají do této svědecké kategorie.

3.2 Spolupracující svědci okolnostmi donucení vypovídat

Na opačné škále spolupracujících svědků stojí takoví, které k výpovědi donutily „okolnosti“.⁸⁵ Za ideální příklad je možné považovat Johna Garfielda, relativně velkou hereckou hvězdu, kterou proto výbor HCUA toužil „dopadnout“.⁸⁶ Než na Garfieldovi ulpěl stín podezření Výboru, charakterizovalo herce značně ostentativní levicové vystupování, a tak přestože oficiálně komunistou nebyl, zpravodaj *Red Channels* (soukromě zveřejněný třemi bývalými agenty FBI) jej přiřadil k velkému množství komunistických organizací a spojil jeho jméno s podvratnou činností. V důsledku toho se herec ocitl na neoficiální černé listině a začal přicházet o práci.

Tlak těchto nepříznivých okolností v něm vzbudil zájem prokázat, že není komunist – začal halasně vystupovat proti komunismu, snažil se za každou cenu „očistit“,⁸⁷ a v roce 1951 proto se stejným cílem vystoupil před Výborem jako přátelský svědek.⁸⁸ Zde lživě zapřel veškerou spojitost s komunistickými aktivitami a jeho vystoupení celkově působilo výrazně

⁸⁴ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 111.

⁸⁵ Jak bylo zmíněno výše, Výbor si sice osoboval roli soudu, tato úloha mu však oficiálně nepříslušela a přímé trestní postihy stanovovat nemohl – odtud konstatování, že tuto kategorii přátelských svědků donutily k výpovědím okolnosti, tedy hrozby jako „ztráta zdroje obživy a zničení pověsti“ (In: Vaughn, Robert: *Only Victims. A Study of Show Business Blacklisting*. Putnam, New York 1972, str. 175.), spíše než Výbor samotný. Jeho roli lze charakterizovat jako nepřímou v tom smyslu, že jeho nepřízeň dané okolnosti iniciovala. Liší se tak od kategorie 5.2 diskutované níže – nepřátelští svědkové donucení vypovídat výborem HCUA.

⁸⁶ Radosh, Ronald: *Red...*, str. 190.

⁸⁷ *Ibidem*, str. 191-192.

⁸⁸ *Ibidem*, str. 193-194.

falešně.⁸⁹ I přes snadno ověřitelné lži se Výbor rozhodl Garfielda příliš netrápit – roli mohl hrát notný respekt: „Garfield byl propuštěn. Členové [Výboru] s ním zacházeli jako s hvězdou – předháněli se v žádostech o autogram a pozvánkách na večeři.“⁹⁰ V důsledku toho Garfield vyvázl bez újmy, aniž by před Výborem musel někoho jmenovat.

Pro své vypočítavé chování se však Garfield přesto ocitl v nemilosti jak přátel, tak filmové komunity, navíc vyšlo najevo, že HCUA jeho výpovědím nevěří a zvažuje jeho opětovné povolání.⁹¹ Ve vyhrocené situaci se Garfieldovi postupně rozpadlo manželství i kariéra, drtil jej tlak veřejného mínění – z řad komunistů i nekomunistů – i marné pokusy očistit se. Výsledkem bylo, že celkově zkolaboval a roku 1952 zemřel nejspíše na infarkt.⁹²

Podobných obětí drtivého tlaku nepříznivých okolností vyvstanuvších v důsledku stíhání ze strany výboru HCUA bylo vícero – smrtí před jakoukoli rehabilitací tak podle Humphriese za antikomunistickou hysterii zaplatili vedle Garfielda i herci Mady Christiansová, Canada Lee či Philip Loeb. Ty však na rozdíl od Garfielda nelze zařadit do této kategorie, neboť s výborem HCUA nespolupracovali. Jako její další příklad tak lze naopak uvést třeba spisovatele Leopolda Atlase, jemuž nepřízeň výboru HCUA už od roku 1949 také značně komplikovala život, což později, již mimo rámec „hollywoodských“ výslechů, vedlo k jeho pozdějšímu rozhodnutí s Výborem spolupracovat. Nic to však nezměnilo na skutečnosti, že i jeho život skončil v roce 1954 po sérii infarktů předčasně, ve věku pouhých 47 let.⁹³

⁸⁹ Podrobněji viz *Committee on Un-American Activities: Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 3: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, First Session*. Government Printing Office, Washington 1951, str. 328-363.

⁹⁰ Radosh, Ronald: *Red...*, str. 195-196.

⁹¹ *Ibidem*, str. 196, 198.

⁹² *Ibidem*, str. 197-199.

⁹³ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 111.

4 Kategorie očištěných

Značnou obtížnost snahy zařazovat jednotlivé svědky do jednoznačně vymezených skupin dokládají některé kategorie přechodové. Jednou z nich je okruh svědků, které tato práce pojmenovává „očištění“. Jejich charakteristickým rysem je skutečnost, že před Výborem nejdříve vystupovali jako svědci nespolupracující, později však už jako typ spolupracující. I u této kategorie je zapotřebí připomenout, že valná většina svědků vykazovala ve svém postoji k Výboru celou řadu nuancí, které je od typu „očištěný“ více či méně odlišovaly, přesto existují i případy, které tuto pomyslnou kategorii dobře ilustrují. Snad nejlépe v tomto smyslu poslouží svědek z celé éry „hollywoodských“ výslechů možná nejznámější, režisér Elia Kazan.

V souladu s charakteristikami popisovaného typu Kazan vypovídal dvakrát, nejprve 14. ledna 1952 na neveřejném zasedání, poté 10. dubna 1952.⁹⁴ Na prvním výslechu byl ochoten vypovídat jen o sobě, jména dalších komunistů odmítal prozradit, rozhodnutí změnil až pod velkým tlakem studií, tj. ve strachu o práci, a z pocitu jisté křivdy ze strany členů komunistické strany – vzpomínal, jak na něj v době členství vyvíjeli nátlak, aby upravoval svá díla podle jejich potřeb, a chtěl tedy bojovat proti komunistickému vlivu.⁹⁵ V té době „již měl Kazan [...] dávno za sebou úplný intelektuální rozchod s komunismem [...]. Když mu dorazilo předvolání před HCUA, už z něj byl přesvědčený antikomunista, který neviděl nic špatného na tom, že světu vylíčí, jak to podle něj doopravdy bylo.“⁹⁶ Své výpovědi tak bral upřímně jako očištění a vycházely z jeho rostoucího antikomunismu, a svého nejlepšího přítele Clifforda Odetse dokonce jmenoval jen po jeho výslovném svolení. Celkově

⁹⁴ I tentokrát se jednalo o neveřejné zasedání, jeho záznam však HCUA druhý den zveřejnil. (In: *Ibidem*, str. 189.)

⁹⁵ *Ibidem*, str. 185-187.

⁹⁶ *Ibidem*, str. 185.

vypověděl všechna jména kolegů-komunistů ze svého dřívějšího stranického údobí, o pozdějších jedincích, byť by si byl jejich příslušností ke komunistické straně jist, již pomlčel.⁹⁷

Další exemplární případ očištěného svědka představuje jiný režisér – Edward Dmytryk. Ten před Výborem vystoupil jednak 29. října 1947,⁹⁸ jednak 25. dubna 1951.⁹⁹ V prvním kole výslechů se před Výborem prezentoval tak nevstřícně, až se zařadil do tzv. „hollywoodské desítky“, která byla odsouzena za pohrdání Kongresem, neboť odmítla odpovídat na dotazy Výboru.¹⁰⁰ V druhém kole výslechů oproti roku 1947 úplně obrátil a již ochotně spolupracoval – poctivě Výboru popsal fungování americké komunistické strany i její cíle, jimiž alespoň podle jeho vlastního názoru bylo získat kontrolu nad nejrůznějšími oborovými cechy, přiznal se k členství v Cechu režisérů (*Screen Directors Guild*) a „uváděl jména“.¹⁰¹

⁹⁷ Ibidem, str. 189.

⁹⁸ Committee on Un-American Activities: *Hearings Regarding the Communist Infiltration of the Motion Picture Industry: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eightieth Congress, First Session*. Government Printing Office, Washington 1947, str. IV.

⁹⁹ Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 2: Hearings before the Committee on Un-American Activities*. House of Representatives, Eighty-Second Congress, First Session. Government Printing Office, Washington 1951, str. III.

¹⁰⁰ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 1 a 57. Jak vysvětluje Radosh, označení „hollywoodská desítka“ se ustálilo, když z devatenáctky nepřátelských svědků – tzv. hollywoodské devatenáctky, první skupiny nespolupracujících vyslýcháných (viz dále v textu) –, kteří dostali předvolání na podzim 1947, bylo před Výbor předvoláno, aby podalo svědectví, deset svědků (In: Radosh, Ronald: *Red...*, str. 154.): Herbert Biberman, Edward Dmytryk, Alvah Bessie, Lester Cole, Ring Lardner Jr., John Howard Lawson, Albert Maltz, Samuel Ornitz, Dalton Trumbo, Adrian Scott. (Viz Committee on Un-American Activities: *Hearings Regarding the Communist Infiltration of the Motion Picture Industry: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eightieth Congress, First Session*. Government Printing Office, Washington 1947.)

¹⁰¹ Viz Bentley, Eric (ed): *Thirty...*, str. 378-381. V kontextu cíle této práce je přitom zajímavé poznamenat, že Dmytrykův obhájce Bartley Crum vytvořil „postup, který se záhy zavedl, chtěl-li se někdo očistit“, tedy jakýsi konkrétní návod, jímž se etablovali jedinci, které tato práce pojmenovává jako „očištěné“. Spočíval ve dvou prostých krocích: původně nepřátelský svědek nejprve musel zveřejnit svou minulost v tisku a poté souhlasit s vystoupením před HCUA už z pozice přátelského svědka. (In: Radosh, Ronald: *Red...*, str. 173.) O další zautomatizované očistné proceduře se zmiňuje Srch, jednalo se však o postup využívaný mimo rámec výslechů, neboť se týkal jedinců nepředvolaných, přesto však očerňovaných. Spočíval v tom, že dotyčný sepsal dopis, kde objasňoval vše, z čeho byl nařčen, a své vazby k podezřelým spolkům; dopis odpovídal výpovědi přátelského svědka při výslechu před HCUA. Na základě toho pak příslušná instituce, jako je např. zmiňovaná Americká legie, rozhodovala, zda jej zproští viny, či nikoliv. „Mezi další agentury se řadila taktéž společnost Aware, Inc., jež dokonce vydala brožuru s názvem ‚Cesta zpět‘ obsahující přesné instrukce, jak postupovat při návratu na ‚stříbrné plátno‘.“ Později se tento proces natolik zautomatizoval, že kolem očišťovacích procesů vznikly

Na otázku, proč už tentokrát s Výborem spolupracuje, Dmytryk argumentoval, že se od roku 1947 změnil jeho vztah jak ke komunistické straně, tak k SSSR.¹⁰² Jeho slova přesvědčivě potvrzuje Radosh, když poukazuje na to, že Dmytryk mezi prvním a druhým kolem výsledků skutečně zakusil dosti značné zklamání z komunistické strany. Cítil totiž, že jej CPUSA hned dvakrát zneužila – poprvé když jej podle jeho názoru s celou hollywoodskou desítkou pouze upotřebila ke svým propagandistickým cílům, podruhé potom po jeho rozchodu s komunismem, k němuž se odhodlal během pobytu ve vězení za pohrdání Kongresem; tehdy jej komunistická strana měla využít znovu ke své podpoře a podvést jej, když nedodržela jeho přání anonymity.¹⁰³ Z této perspektivy Dmytrikovo rozhodnutí hodit všechny komunisty či jejich přívržence „přes palubu“ působí když ne ospravedlnitelně, tak alespoň pochopitelně – zdá se, že vypovídal jako muž zahořklý vůči komunistům.

S odstupem let se Dmytryk navíc obhajoval tvrzením, že neudal nikoho, koho už neudal nikdo jiný.¹⁰⁴ Humphries zčásti podkopává případnou představu o celkové ryzosti Dmytrikova chování a oslabuje jeho narativ o ryzosti příčin vlastní proměny, když odhaluje nepravdivost tohoto argumentu – Dmytryk jako první jmenoval režiséry Michaela Gordona a Bernarda Vorhause – a také v souvislosti s ním vznáší námitku, že jakkoli mohla být jeho motivace vypovídat a uvádět jména upřímná a vzejít z něj samotného, nic to neměnilo na skutečnosti, že takovým krokem zarazil kariéry těm, které nahlásil.¹⁰⁵

Sporná je otázka, do jaké míry si tuto skutečnost mohl v daném okamžiku uvědomovat sám Dmytryk, a jen obtížně by tak bylo možné se značným odstupem vyslovovat na jeho

profesionální poradenské agentury a stala se z něj v podstatě masová a každodenní záležitost. (In: Srch, Daniel: *Hollywoodský...*, str. 174.)

¹⁰² Bentley, Eric (ed): *Thirty...*, str. 379.

¹⁰³ Radosh, Ronald: *Red...*, str. 172-173.

¹⁰⁴ Jak uvádí Navasky, toto tvrzení představovalo jednu z rozšířených dílčích taktik. (In: Navasky, Victor S.: *Naming Names*. Viking Press, New York 1980, str. 283.)

¹⁰⁵ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 128-129.

adresu jednoznačné morální soudy, pravdou však je, že při čtení jeho výpovědi¹⁰⁶ působí jeho argument v podobě proměny vztahu ke komunistické straně i SSSR dosti upřímně – Dmytryk totiž jmenuje každého a veškeré skutečnosti podrobně vysvětluje. Zdá se tedy, jako by se pohyboval v myšlenkovém rámci, že za svou minulostí udělal tlustou čáru, a proto o ní nyní otevřeně mluví. Jako své ideové východisko to explicitně potvrzuje i on sám: „Když člověk prohlásí, že je přesvědčen, že komunistická strana je podvratná či kriminální organizace, určitě by mu podle mě nemělo vadit uvádět jména.“¹⁰⁷ Otevřeně přitom vypovídá nejen to, kdo komunistou byl, ale i kdo jím nebyl – nepokouší se tedy vymýšlet si. Je to jen další argument potenciálně svědčící pro variantu, která se může jevit jako pravděpodobnější – že snad Dmytryk svou výpovědí neškodil záměrně, jen si nemusel uvědomovat její dopady.¹⁰⁸

5 Nespolupracující svědci

Když v roce 1950, jak bylo zmíněno, vstoupil ve Spojených státech v platnost zákon o vnitřní bezpečnosti umožňující kontrolu komunistických organizací, příznačné bylo, že jeho odpůrci mu vyčítali, že porušuje jednak první dodatek ústavy, který stanovuje svobodu projevu a shromažďování, jednak dodatek pátý, který umožňuje vyhnout se výpovědi

¹⁰⁶ Viz Committee on Un-American Activities: Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 2..., str. 408-440.

¹⁰⁷ Ibidem, str. 437.

¹⁰⁸ Opačný směr svědkova strategického vývoje, tedy posun z kategorie svědka spolupracujícího k nespolupracujícímu, tato práce nerozlišuje, neboť žádnou takovouto výraznější tendenci nelze podle soudu autora práce vypořádat. Pokud vůbec, lze snad hovořit o jejích náznacích, jako např. v případě Jacka Warnera z Warner Brothers, který Výboru už při předběžných slyšeních v květnu 1947 v Los Angeles přednesl řadu jmen, poté však nejspíše prošel jistým myšlenkovým vývojem a při oficiálních slyšeních na podzim téhož roku už ve Washingtonu však svůj seznam zúžil na hollywoodskou devatenáctku. Na přímé dotazy HCUA se nevyslovil ani pro černou listinu, ani pro zavírání komunistů (jen pro postavení CPUSA mimo zákon, jednu z priorit HCUA). (In: Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 85.)

v neprospěch sebe sama.¹⁰⁹ Napovídá to, o jaké pilře se oproti spolupracujícím svědkům teoreticky mohli opírat „nepřátel“ Výboru – svědkové neochotní spolupracovat a vypovídat. Jak bude ukázáno níže, staly se jimi dvě základní právní taktiky, ke kterým se tito jedinci uchýlovali – odvolávání se buď na první, nebo pátý dodatek Ústavy Spojených států amerických. Jak bylo zjištěno z přepisů výsledků a je zaznamenáno v Příloze 1, na jeden z těchto dodatků, případně na dodatky oba, se v určité chvíli odvolalo 69 svědků z celkových 141 vystoupivších – znamená to, že plných 49 procent svědků lze s jistotou označit za alespoň v některém ze svých výsledků nespolupracující.¹¹⁰

5.1 Nespolupracující svědci, které výbor HCUA nedonutil vypovídat proti ostatním¹¹¹

5.1.1 Odkaz na první dodatek

Taktika odkazování na první dodatek je stejně stará jako samotný fenomén nespolupracujících svědků. Objevila se již v prvním kole výsledků v roce 1947, v jeho druhé, podzimní vlně (poté co, jak bylo uvedeno výše, v první, jarní vlně vystoupila skupina čtrnácti výhradně spolupracujících svědků, v terminologii HCUA „přátelských“), kdy dostalo

¹⁰⁹ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 107-108.

¹¹⁰ Toto číslo přitom nezahrnuje objektivně těžko postižitelné neprávnické taktiky vzdoru, a počet svědků, které by bylo možné označit za nespolupracující, je tak ještě vyšší.

¹¹¹ Specifikace „proti ostatním“ má zde zásadní význam, neboť tvrdit, že je HCUA donutil vypovídat, by v obecném smyslu bylo možné i o svědcích v tomto oddílu 5.1. Za příklad může posloužit např. Howard Da Silva, který se vzpouzel vypovídat, dokud nedostane možnost přečíst své prohlášení, a teprve po naléhání přistoupil k odpovědím (viz *Committee on Un-American Activities: Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 1: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, First Session*. Government Printing Office, Washington 1951, str. 113-114) – to se však týkalo vypovídání obecně, k vypovídání proti ostatním donucen nebyl.

předvolání 43¹¹² dalších svědků, z toho 19 nespolupracujících („nepřátelských“): Herbert Biberman, Lewis Milestone, Robert Rossen, Edward Dmytryk, Irving Pichel, Larry Parks, Alvah Bessie, Bertolt Brecht, Lester Cole, Richard Collins, Gordon Kahn, Howard Koch, Ring Lardner Jr., John Howard Lawson, Albert Maltz, Samuel Ornitz, Waldo Salt, Dalton Trumbo, Adrian Scott. Prosluli jako „hollywoodská devatenáctka“,¹¹³ která se rozhodla přijít se společnou taktikou. Všichni byli buď komunisté, nebo „spolujezdcí“ komunistické strany, případně se sami otevřeně označovali za „,progresivisty“ vnímající komunistickou stranu jako předvoj politické levice. Jakákoli strategie, kterou vymysleli, se [proto] musela slučovat se stávajícími politikami komunistické strany, včetně toho, že neprozradí členství v komunistické straně, třebaže nepředstavovala stranu ilegální.“¹¹⁴

Upřímné vypovězení pravdy na položené dotazy, což byl původní návrh právníků devatenáctky, bylo zavrženo na základě přesvědčení, že „zodpovězení jakýchkoli otázek HCUA by implikovalo legitimitu Výboru“,¹¹⁵ a na základě poupravené rady právníků tak devatenáctka zvolila taktiku napadání práva Výboru na to, aby se občanů vptával na jejich soukromé názory – odkazovali tedy na fakt, že HCUA porušuje první dodatek ústavy, který stanoví, že „Kongres nesmí vydávat zákony zavádějící nějaké náboženství nebo zákony, které by zakazovaly svobodné vyznávání nějakého náboženství; právě tak nesmí vydávat zákony omezující svobodu slova nebo tisku, právo lidu pokojně se shromažďovat a právo podávat státním orgánům žádosti o nápravu křivd.“¹¹⁶ Na základě toho měli odmítat na klíčové otázky

¹¹² Toto číslo uvádí např. i Srch, jiné zdroje (např. Sito, Tom: *Drawing the Line: The Untold Story of the Aniation Unions from Bosko to Bart Simpson*. The University Press of Kentucky, Lexington, Kentucky 2006, str. 174; nebo Dirks, Tim: *Timeline of Greatest Film History Milestones and Turning Points in Film History: The Year 1947*. *Filmsite* [online], 2012. <http://www.filmsite.org/1947-filmhistory.html> (ověřeno k 22. 2. 2012)) však hovoří o 41 předvolaných. Faktem je, že přestože někteří předvolaní před Výbor nakonec nepředstoupili (osm z hollywoodské devatenáctky – viz dále v textu), celkem nakonec na podzim 1947 před Výbor předstoupilo 41 svědků – viz Příloha 1: Počty svědků.

¹¹³ Z níž, jak bylo zmíněno výše, „hollywoodská desítka“ putovala do vězení za „pohrdání Kongresem“.

¹¹⁴ Radosh, Ronald: *Red...*, str. 143.

¹¹⁵ *Ibidem*, str. 145.

¹¹⁶ Tindall, George B., Shi, David E: *Dějiny Spojených států amerických*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1998, třetí, opravené vydání, str. 1290.

vypovídat. Vzkaz adresovaný Výboru hollywoodskou devatenáctkou tak měl být jasný: „člověk může věřit, v co chce, a státní moc nemá právo se do toho vměšovat.“¹¹⁷

K cílům, které si devatenáctka předem stanovila, patřilo „nepřijít o živobytí tím, že se dostanou na černou listinu, nejtít do vězení, nebavit se o svém politickém přesvědčení a neuvést výboru žádná jména.“ Že jich dosáhnou, jim podle jejich představ mělo zajistit právě dovolávání se prvního dodatku.¹¹⁸ Právní rámec zvolené taktiky byl sjednocený a až na jedinou výjimku si navzájem odpovídala i specifická podoba vystupování jednotlivých svědků. Jak již bylo zmíněno, z devatenáctky předvolaných nespolupracujících svědků jich nakonec k výpovědi před Výborem bylo vyzváno deset, později proslulších jako hollywoodská desítka¹¹⁹ – plus Bertolt Brecht, zmíněná výjimka. Skutečnost, že tato desítka byla později do jednoho odsouzena pro pohrdání Kongresem, napovídá, jak její výstupy před Výborem vypadaly – prezentovali se útočným chováním a aktivní kritikou členů Výboru.

Jeden z exemplárně vzpurných výstupů předvedl spisovatel John Howard Lawson, který se před Výborem pustil do jeho otevřené kritiky, a tak jeho slyšení „rychle skončilo tím, že rozzuřený [předseda Výboru J. Parnell] Thomas mlátil kladívkem, zatímco Lawson pokračoval v halasném odříkávání politického proslovu“. Vzápětí byl Lawson od svědeckého pultíku odvolán.¹²⁰ Na první dodatek se přitom ještě předtím, než herec předstoupil před Výbor, výslovně odvolal jen Lawsonův právník, když Výbor obvinil ze snahy jednak pomoci

¹¹⁷ Bentley, Eric (ed): *Thirty...*, str. 531. Je třeba podotknout, že tento názor nezastávala jen úzká skupinka nepřátelských svědků – proti výsledkům výboru HCUA se v řadách podobně smýšlejících zaměstnanců hollywoodského filmového průmyslu zvedla poměrně silná vlna odporu (a tudíž i podpory vzdorujících vyslychaných), a jak již bylo uvedeno, část jedinců, která tuto vlnu utvářela, dokonce zformovala tzv. Výbor pro první dodatek (*Committee for the First Amendment*). Dvacet devět jeho členů přijelo v době výsledků protestovat do Washingtonu a také argumentovalo porušováním prvního dodatku. (In: Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 88.)

¹¹⁸ Radosh, Ronald: *Red...*, str. 145-146. Přesvědčení přistoupit k této strategii mlčet a odkazovat na první dodatek nebylo jednomyslné a za jejím uniformním využitím se skrývají jisté peripetie odehravší se v řadách hollywoodské devatenáctky, ty však nespádají do vytyčeného zaměření této práce – tu zajímá teprve výsledný fakt využití prvního dodatku. Pro podrobnosti ohledně zmiňovaných peripetií viz Radosh, Ronald: *Red...*, str. 145-147.

¹¹⁹ Viz poznámka č. 100.

¹²⁰ Radosh, Ronald: *Red...*, str. 154.

tlaku na producenty ovlivňovat obsah filmů, jednak přinutit filmový průmysl k vytvoření černé listiny, která by zamezovala působení politicky nepohodlných jedinců u filmu, kteréžto aktivity označil za zasahující právě do sféry prvního dodatku ústavy.¹²¹

Nepřátelský postoj vůči Výboru, třebaže snad nikoli tak vyhrocený, zaujímá např. i Alvah Bessie, jenž kromě toho, že zmínil první dodatek, nesouhlasil „s názory, aktivitami ani cíli tohoto výboru ani jakéhokoli výboru, který by jej byť jen vzdáleně připomínal“,¹²² nebo Adrian Scott, který se o jisté otázce Výboru domníval, že „porušuje má práva jakožto občana. Jsem přesvědčen, že také porušuje první dodatek, a myslím, že se nemohu zapojit do jakéhokoliv vašeho spolčení, které by porušovalo první dodatek.“¹²³

Podobně útočně jako Lawson se předvedl scénárista Dalton Trumbo, podle něž „Výbor podroboval zkoušce americkou věrnost svobodě projevu a demokracii. Spolupracující svědkové, kteří vypovídali před ním, se uchýlili k ‚fámám‘ a ‚pomlouvám‘, na něž on sám nehodlá odpovídat.“ Vydal cestou neústupného odmítání spolupráce na klíčové otázky, a v důsledku toho byl stejně jako Lawson odvolán od svědeckého pultíku.¹²⁴ Zajímavé a důležité je přitom poznamenat, že Trumbo se během výpovědi na první dodatek výslovně neodvolal, ať už se tak stalo z jeho vlastního rozhodnutí, nebo tak nestihl učinit vinou konkrétního průběhu výslechu. Přestože tak o jeho přináležitosti k první vlně nespolupracujících svědků odvolávajících se na první dodatek v jistém smyslu není pochyb, *de facto* k nim může být přiřazován spíše na základě svých intencí než reálného kroku.

¹²¹ Committee on Un-American Activities: *Hearings...*, str. 288.

¹²² *Ibidem*, str. 305. Paradoxem je přitom skutečnost, že tento výrok pochází z prohlášení, které Výbor Bessieho nechal zčásti přečíst, třebaže totéž valně většině nepřátelských svědků nepovolil.

¹²³ *Ibidem*, str. 468.

¹²⁴ Radosh, Ronald: *Red...*, str. 154.

Podobně už o prvním dodatku explicitně nemluví nikdo další – jak jednoznačně vyplývá z přepisů výslechů, zbylí členové desítky se odvolávají obecněji na ústavu,¹²⁵ což dokládá např. výpověď Samuela Ornitze: „Rád bych uvedl, že možnost zvolit si jakoukoli politickou příslušnost, stejně jako náboženskou, mi plně zaručuje ústava. Můžu patřit, k jaké straně uznám za vhodné, a vy nemáte právo vyptávat se na...“¹²⁶ (přerušen, pozn. P. Š.). Kromě Trumba a Ornitze tak skutečnost, že k odpůrcům Výboru v souladu s prvním dodatkem patřili spíše na základě intencí než explicitního výroku, platí i pro Herberta Bibermana, Edwarda Dmytryka, Lestera Colea, Ringa Lardnera Jr., Alberta Maltze – a Bertolta Brechta, volně spojovaného s hollywoodskou desítkou a zmiňovanou výjimku, pokud jde o vystupování první skupiny nespolupracujících svědků před Výborem.

Brecht představoval v rámci skupiny nespolupracujících svědků odvolávajících se na první dodatek jediného zástupce osobní taktiky naprosto opačné, tedy umírněné a svým způsobem „úskočné“. Německý spisovatel se ožehavým otázkám vyhnul tvrzením, že jako cizinec by se chtěl vyvarovat právnických otázek, a navrch přidal lež, že není členem žádné komunistické strany a že jeho hry nemají nic společného s komunismem, nýbrž že jen bojují proti Hitlerovi; „chytře vodil [vyšetřovatele] Striplinga za nos – o tom, že by jeho hry a básně vycházely v komunistických časopisech, podle vlastních slov netušil. Stejně se vyjadřoval o některých vydaných překladech – prohlašoval, že jeho texty musely být přeloženy špatně, čímž se změnil význam jeho slov.“¹²⁷ Členové HCUA museli pravý stav věcí dobře znát, „[n]icméně vyšetřovatele podle všeho kultivovaný německý intelektuál tak okouzлил, že ho

¹²⁵ Viz *Committee on Un-American Activities: Hearings Regarding the Communist Infiltration of the Motion Picture Industry: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eightieth Congress, First Session*. Government Printing Office, Washington 1947.

¹²⁶ *Ibidem*, str. 405.

¹²⁷ Radosh, Ronald: *Red...*, str. 157.

nechal být, třebaže si musel uvědomovat, že Brecht lže.“¹²⁸ Následujícího dne Brecht nadobro uprchl do Evropy.¹²⁹

Taktika devatenáctky byla v průběhu výslechů jedním z právníků poupravena – vyslychaní už neměli s odkazem na první dodatek odmítat na inkriminující otázky vypovídat, ale snažit se odpovídat „podle sebe“ (*in one's own way*). Jeden z klíčových důvodů představoval fakt, že odmítnutí vypovídat mohlo být klasifikováno jako pohrdání danou institucí, čímž příslušnému vyslychanému hrozilo vězení¹³⁰ (což se později v podobě zmíněných odsouzení hollywoodské desítky také potvrdilo). Argument odkazování na ústavu se tedy neměnil, změnu prodělala pouze forma výpovědi.

Jako příklad může posloužit režisér Dmytryk,¹³¹ který nejprve argumentuje, že Výbor nemá právo ptát se ho na členství v Cechu režisérů ani v komunistické straně, neboť „tu vystává otázka ústavních práv“,¹³² a vzápětí se nátlaku HCUA a přímé odpovědi vyhýbá tím, že se podle svých slov na zmíněné otázky snaží odpovídat „podle sebe“.¹³³ Z přepisů výslechů vyplývá, že tento postup ve svých výpovědích explicitně využil ještě Lester Cole.¹³⁴ Taktika odpovídat „podle sebe“ se neomezila pouze na první kolo výslechů v roce 1947 – uchýlila se k ní řada (a podstatně více) jedinců i v kole druhém – kupříkladu Larry Parks, Howard Da Silva, George Willner, Robert L. Richards, Sidney Buchman ad.¹³⁵

¹²⁸ Ibidem, str. 157.

¹²⁹ Ibidem, str. 158.

¹³⁰ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 86-87.

¹³¹ Edward Dmytryk byl sice v této práci zařazen do kategorie „očistěných“, z přechodové podstaty této kategorie však vyplývá, že pro dílčí příklady může posloužit jak v rámci kategorie spolupracujících, tak nespolupracujících svědků.

¹³² Bentley, Eric (ed): *Thirty...*, str. 167.

¹³³ Ibidem, str. 168.

¹³⁴ Viz Committee on Un-American Activities: *Hearings...*, str. 486-489.

¹³⁵ Viz Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part I: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, First Session*. Government Printing Office, Washington 1951 a následující části. Tato taktika zde vědomě není kvantifikována, neboť na rozdíl od odkazování na dodatky může být použita, i když není explicitně verbalizována, a v takových případech by pak nebyla objektivně postižitelná.

Pokud jde o právní argumentaci, v podstatě totožně jako skupina odvolávající se pouze obecně na ústavu postupoval i Emmet Lavery,¹³⁶ předseda Cechu scénáristů. Přestože byl předvolán spolu s hollywoodskou devatenáctkou a před Výborem vystoupil spolu s hollywoodskou desítkou, je Lavery dalším důkazem, že i v rámci jednotlivých kategorií svědků nelze zcela paušalizovat – jak upozorňuje Humphries, požíval Lavery u Výboru speciálního postavení. Byl sice považován za nepřátelského svědka a ze své funkce i jednoznačně ztotožňován s komunismem, k devatenáctce si jej však Výbor nepřičítal. Lavery zastával zcela otevřený postoj, že sice není komunista, ale HCUA nemá právo se jej na tuto skutečnost vyptávat, a že každý má na své politické vyznání právo. Upřímně rovněž vypověděl, že ve svém cechu má krajně levicové i krajně pravicové členy¹³⁷ a odmítá, že by v něm měli komunisté významné postavení, neboť celkově jich tam figuruje jen několik a představují jen jedny z mnoha.¹³⁸

Laveryho výpověď obecně působí dojmem, že se předseda Cechu scénáristů nijak nevyhýbá odpovědím, avšak z principu odmítá kohokoli usvědčovat a mít s vyšetřováním cokoli společného. Je totiž přesvědčen, že by „honem na čarodějnice“ v podobě antikomunistického tažení neměl HCUA vyhrocovat nastávající mezinárodní opozici Západ vs. Východ (tj. v podstatě nastávající studenou válku), a místo očerňování komunistů doporučuje raději akcentovat pozitivní (americké) hodnoty. Nijak si nenechává podsouvat sugestivní výroky Výboru, když např. nehodlá explicitně přistoupit na tvrzení, že komunismus představuje v USA hrozbu.¹³⁹

Jak lze tedy pozorovat, Emmet Lavery také naplňoval charakteristiku nespolupracujícího, „vzdorujícího“ svědka, volil však přímočarý, otevřený postoj¹⁴⁰ – na

¹³⁶ Viz Committee on Un-American Activities: *Hearings...*, str. 442.

¹³⁷ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 91-92.

¹³⁸ Bentley, Eric (ed): *Thirty...*, str. 172.

¹³⁹ *Ibidem*, str. 181-182.

¹⁴⁰ Podrobněji viz Committee on Un-American Activities: *Hearings...*, str. 419-459.

rozdíl od většiny nespolupracujících svědků, kteří se uchýlovali k úplnému nebo částečnému odmítání vypovídat na základě ústavy, a z určité perspektivy se tak Laveryho přístup může v porovnání s nimi jevit jako statečnější. Může tomu tak být a tato práce si neklade za cíl podobné situace rozsuzovat, pro vyváženější obraz by však nejspíše bylo záhodno připojit domněnku, která se logicky nabízí – že si Lavery, snad na rozdíl od členů hollywoodské desítky, mohl takovýto postoj dovolit z titulu svého postavení.

Z přepisů výslechů vyplývá, že taktika odvolávání se na první dodatek samotný¹⁴¹ se v jiný okamžik zkoumaných dvou kol výslechů již neobjevila. Celkově tedy, jak je zaznamenáno v Příloze 1, lze s touto právní taktikou na základě zdokumentované intence dotyčných pojit 11 jmen (explicitně 3),¹⁴² čili 8 procent z absolutního počtu vyslychaných.

5.1.2 Druhé kolo výslechů v letech 1951–1953

Co se týče právního aspektu svědeckých obhajob, v prvním kole „hollywoodských“ výslechů v roce 1947 se svědkové k jiné části ústavy než prvnímu dodatku při své obraně neuchýlovali (pokud tedy nezvolili pouze obecnou argumentaci protiústavností aktivit HCUA, jak bylo popsáno výše). Žádný jiný právní prvek obhajoby – tedy, jak již bylo naznačeno, především pátý dodatek – se neobjevil dříve než ve dva roky trvajícím druhém kole výslechů, které bylo spuštěno až o čtyři roky později. „Situace v hlavním městě filmu se už podstatně lišila od roku 1947 [...]. Výbor prohlásil, že tentokrát jde jen po jednotlivcích, nikoliv celém

¹⁴¹ Tj. ne v kombinaci s dodatkem pátým.

¹⁴² Pro účely kvantifikace je do této kategorie zahrnuto všech jedenáct osob, a to především ze dvou důvodů: 1) intence všech dotyčných je na rozdíl od jiných možných případů jednoznačně zdokumentována, a tudíž i prokazatelná, a 2) práce se tak přiklání k uzuálnímu vnímání těchto jedinců v odborné literatuře, která je s prvním dodatkem běžně pojí.

filmovém průmyslu. Jeho předáci již překonali rozpolcenost a dávali přednost odhalení takzvaných stoupců komunismu“.¹⁴³

Situace jedinců předvolaných v tomto kole byla nezáviděníhodná, neboť „[s]myslem výsledků v letech 1951–1953 bylo vytvořit situaci, v níž svědkové přistoupí na porušování svých občanských práv, zradí bývalé přátele a druhy ve jménu studené války proti Sovětskému svazu a občas poblahopřejí Výboru k jeho ostražitosti, přičemž již budou litovat, že v týdnech po výsledcích roku 1947 se stavěli proti němu.“¹⁴⁴

5.1.3 Odkaz na první a pátý dodatek

Herec Howard Da Silva před výborem HCUA vystoupil 21. března 1951,¹⁴⁵ a to s jednoznačně nepřátelským postojem: „Myslím, že jeho kroky [tj. Výboru] jsou rozhodně protiprávní. Myslím, že jeho kroky mají konkrétní cíl obalamutit Američany.“¹⁴⁶ Humphries u Da Silvy zdůrazňuje tu část jeho vzdoru, která je založena na prvním dodatku, když podle něj Da Silva oponoval při svém výsledku základnímu předsudku HCUA, že komunista nemůže být loajální Američan, čímž je právě narušována podstata prvního dodatku.¹⁴⁷ Bentley naopak doplňuje, že „[p]očínaje hercem Howardem Da Silvou v roce 1951 se čím dál více hollywoodských svědků opíralo o pátý dodatek: právo odmítnout svědčit proti sobě.“¹⁴⁸

¹⁴³ Radosh, Ronald: *Red...*, str. 168.

¹⁴⁴ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 119.

¹⁴⁵ Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part I...*, str. III.

¹⁴⁶ *Ibidem*, str. 119.

¹⁴⁷ Humphries, Reynold: *Hollywood's...*, str. 116. Da Silva argumentuje v tom smyslu, že bude loajální zájmům amerického lidu, ale obhajuje své právo na to, že k vládě už zaujme postoj podle toho, jak podle něj prospívá zájmům tohoto lidu, tj. podle vlastního politického vyznání. (In: Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part I...*, str. 118.)

¹⁴⁸ Bentley, Eric (ed): *Thirty...*, str. 532.

Formálně vzato mají pravdu oba – jak totiž vyplývá z přepisů výslechů, Da Silva se ve skutečnosti zaštiťuje oběma dodatky najednou: „Odmítám na tuto otázku odpovědět na základě této skutečnosti: První a pátý dodatek a celá Listina základních práv a svobod mě ochraňují před veškerými inkvizitorskými postupy a nemohu být nucen, abych s tímto výborem spolupracoval a dodal mu tak důkazy, které budou svědčit proti mně a přinutí mě opustit hereckou profesi.“ Proti další otázce se ohrazuje v tom smyslu, že „odpověď by vzhledem k zásadám tohoto výboru mohla svědčit proti mně.“¹⁴⁹

Přechodových případů podobných Da Silvovu byla celá řada – z přepisů výslechů vyplývá, že k nim patřili Anne Revereová, Robert Lees, Abraham Polonsky, Leonardo Bercovici, Alvin Hammer, Lloyd Gough, Helen Slote Levittová, Herbert Arthur Klein, Philip Edward Stevenson, Marguerite Robertsová, Jeff Corey, Mary Virginia Farmerová, Louise Rousseauová, Carl Foreman, Robert Rossen, Herta Uerkvitzová a Max Howard Schoen, třebaže poslední dva jmenovaní se o první dodatek opírali jen okrajově a svou obhajobu stavěli převážně na dodatku pátém;¹⁵⁰ celkem se tedy jedná o 19 jmen a přes 13 procent vyslýchaných.¹⁵¹

5.1.4 Odkaz na pátý dodatek

Pátý dodatek Ústavy Spojených států stanoví: „Na každého občana, který se má zodpovídat z hrdelního zločinu nebo jiného těžkého zločinu, musí být podána řádná žaloba ze strany velké poroty – výjimkou tu mohou být případy občanů sloužících v činné službě v

¹⁴⁹ Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part I...*, str. 115.

¹⁵⁰ Viz Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part I: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, First Session*. Government Printing Office, Washington 1951 a následující části.

¹⁵¹ Viz Příloha 1.

pozemních nebo námořních ozbrojených silách nebo v domobraně, a to v době války nebo vážného ohrožení veřejné bezpečnosti; nikdo nesmí být dvakrát trestán ohrožením života nebo zdraví pro týž poklesek; nikdo nesmí být nucen svědčit sám proti sobě; nikdo nesmí být zbaven života, svobody nebo majetku bez řádného soudního procesu; soukromý majetek může být vyvlastněn pouze za náhradu.¹⁵² Bentley vysvětluje, že „[p]átý dodatek začal být v této době mezi liberály omylem [...] vnímán jako prostředek k ochraně přátel a kolegů. [...] ve skutečnosti měl chránit *vás*, i když jste nebyli vinni – neboť i vinní mají práva.“¹⁵³

Důvod, proč se v druhém kole výslechů argumentace přesunula od prvního dodatku k pátému, byl prostý: „proces s hollywoodskou desítkou možnost využívat prvního dodatku zarazil.“¹⁵⁴ Třebaže nespolupracující svědkové, kteří se proto nově začali opírat o dodatek pátý, mohli do jisté míry mylně chápat jeho podstatu, nic to neměnilo na faktu, že si na jeho základě odůvodnili své právo mlčet – ať už sami nebo jejich známí byli komunisté či nikoliv –, a mnoho z nich tímto způsobem skutečně své přátele a známé ochránilo. Z odstupu však lze vnímat jeden elementární problém, který tento postup skýtal: „Svědék se sice mohl odvolat na pátý dodatek a řada jedinců tak také učinila, tento krok však budil zdání, že něco skrývají. Veřejnost někoho, kdo se odvolal na pátý dodatek, považovala za viníka, který se ustrašeně choulí pod ochrannými křídly ústavy. Jedinci, kteří odkazovali na pátý dodatek, se sice mohli vyhnout vězení a jmenování starých přátel z komunistického hnutí, rozhodně je však čekalo umístění na černou listinu.“¹⁵⁵

Časovým odstupem však nespolupracující svědkové, kteří se uchýlili k pátému dodatku, přirozeně nedisponovali, a nevědomi si této hrozby tak možnosti odkázat na pátý dodatek hojně využívali. Jedním z nich byl kupříkladu spisovatel a redaktor Victor Jerome, který se místo odpovědi na inkriminující otázky v průběhu celého výslechu odvolával

¹⁵² Tindall, George B., Shi, David E: *Dějiny...*, str. 1291.

¹⁵³ Bentley, Eric (ed): *Thirty...*, str. 532.

¹⁵⁴ Radosh, Ronald: *Red...*, str. 170.

¹⁵⁵ *Ibidem*, str. 170.

na pátý dodatek s opakovaným argumentem, že „[p]átý dodatek máme, aby mě chránil před situacemi, kdy bych musel svědčit proti sobě, a když sám uvážím, že odpověď na otázku by mě do takové situace dostala a jde o záležitost svědectví proti sobě samému, tohoto práva se dovolávám.“¹⁵⁶

Jak je zdokumentováno v příloze, celkově byla taktika odvolávání se na pátý dodatek samotný využívána nejvíce – z úhrnného počtu 141 svědků se k ní uchýlilo 39 vyslýchaných, tedy téměř 28 procent. Zahrneme-li i svědky, kteří se na tento dodatek odvolávali spolu s prvním, dosáhneme počtu 58 svědků, tedy více než 41 procent z celkového počtu.

5.2 Nespolupracující svědci, které výbor HCUA donutil vypovídat proti ostatním

Za již ztížené situace a negativní atmosféry druhého kola výsledků „[b]ývalí komunisté čelili [...] obtížnému rozhodování. Mohli se očistit svědectvím před HCUA, čímž by provždy dali jasně najevo, že se se stranou a jejími záležitostmi rozešli. Aby však změnu svého stanoviska dokázali, museli Výboru uvést jména těch, které během členství v komunistické straně znali.“¹⁵⁷

Podobně jako skupina spolupracujících svědků donucených vypovídat okolnostmi (viz 3.2) svědčí o panující společenské atmosféře na přelomu čtyřicátých a padesátých let i kategorie svědků nespolupracujících, které k výpovědi donutil výbor HCUA. Obzvláště pro tuto kategorii logicky platí, že její hranice vůči skupinám jiným (zejména potom vůči zmiňované 3.2) lze stanovit jen se značnými obtížemi – pokoušíme-li se rozhodnout, zda

¹⁵⁶ Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part I...*, str. 62.

¹⁵⁷ Radosh, Ronald: *Red...*, str. 170.

vypovídajícího jedince přiřadit k tomuto typu, či nikoliv, můžeme z logiky věci narazit na otázku skutečných intencí dotyčného, které přirozeně nejsou pro historickou vědu ve valné většině případů nijak dohledatelné, a naopak archivní materiály, s nimiž tato disciplína pracuje, v tomto případě přepisy výslechů, narážejí na své limity v podobě skutečnosti, že se jedná o záznamy vyřčeného, ne nutně vždy zároveň myšleného.

Z tohoto důvodu lze i tuto kategorii popsat jen jako pomyslný typ, jemuž se jednotliví svědci mohou více či méně podobat. V případě této skupiny je proto třeba pátrat po jedincích, kteří sice byli Výborem klasifikováni jako nepřátelští a také se nepřátelským chováním před Výborem prezentovali, zároveň však v jistém směru vykazali základní přátelský rys, tedy spolupráci.

Jeden ze způsobů, jakým aspekt spolupráce mohl u nespolutracujícího svědka vyvstat, je podlehnutí nátlaku Výboru, což dokumentuje případ Larryho Parkse. Tento herec a člen hollywoodské devatenáctky z roku 1947, jeden z osmi, na něž tehdy před Výborem nepřišla řada, se v době nynějšího vystoupení před Výborem již rozešel s komunistickou stranou. Do posledního okamžiku si nedokázal zvolit, jaký před Výborem zaujme postoj,¹⁵⁸ až se nakonec rozhodl, „že o sobě jim poví, cokoli chtějí, ale o ostatních mluvit nebude“.¹⁵⁹ Vyšetřování jej však dohnalo až k slzám,¹⁶⁰ marně Výbor prosil: „nestavte mě do situace, ve které bych si musel vybrat mezi pohrdáním tímto výborem a vězením, nebo plazením se v bahně jako informátor“.¹⁶¹ „Po vlekoucím se sezení se však zlomil“ a informátorem se stal.¹⁶²

Jeho příklad přitom dokládá, na jak tenkém ledě se předvolání před výborem HCUA pohybovali, a jak je špatně zvolená taktika mohla za dané společenské atmosféry profesně i

¹⁵⁸ Aronson, Deb: Broken by the Blacklist. *University of Illinois Alumni Association* [online], © 2012, <http://www.uiaa.org/illinois/news/illinoisalumni/0811b.html> (ověřeno k 21. 2. 2012).

¹⁵⁹ Radosh, Ronald: *Red...*, str. 170.

¹⁶⁰ Aronson, Deb: Broken by the Blacklist. *University of Illinois Alumni Association* [online], © 2012, <http://www.uiaa.org/illinois/news/illinoisalumni/0811b.html> (ověřeno k 21. 2. 2012).

¹⁶¹ Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part I...*, str. 107.

¹⁶² Radosh, Ronald: *Red...*, str. 170.

v soukromí zničit. Přestože je patrné, že Parks vykazoval jisté rysy nespolupráce či neochoty k ní, dopadl mnohem hůře než leckteří svědkové, jejichž postup by bylo možné hodnotit jako morálně mnohem problematičtější než postup Parksův. Parksova žena vypověděla, že její manžel Výboru nakonec žádná jména členů komunistické strany neuvedl, označil je však na seznamu, který mu Výbor předložil. „Nakonec se Parkse stranili jak herci, kteří se domnívali, že měl ostatní odsoudit hlasitěji, tak ti, kteří měli za to, že neměl vůbec spolupracovat.“ Coby jediný herec z hollywoodské devatenáctky odnesl nepřízeň Výboru snad ze všech nejtvrději. Okamžitě se ocitl na černé listině – z podstaty svého povolání přitom na rozdíl od jiných profesí nemohl ve své práci pokračovat ani v utajení –, do konce života natočil v Hollywoodu již jediný snímek a do smrti cítil křivdu.¹⁶³

Charakteristice nespolupracujících svědků, které výbor HCUA donutil vypovídat proti ostatním, vedle toho odpovídají i takoví jedinci, kteří sice vypovídali a uváděli jména, chtěli však z vyjmenovaných seznamů vynechat alespoň své známé či bývalé druhy. „Jednou strategií bylo prozradit těm, na nichž člověku záleželo, že sice budete svědčit, ale ujistit je, že oni jmenováni nebudou. [...] Další taktikou bylo omezit počet jmen, která člověk uvedl.“¹⁶⁴

K takovému postupu se uchýlil kupříkladu Richard Collins, který přestože „prohlašoval, že zná prakticky každého, kdo je v Hollywoodu členem strany, jmenoval jich pouhých šestadvacet.“ Navíc „Collins a [Meta] Rosenbergová nakonec jmenovali tři kategorie lidí – ty, kteří zemřeli a již se jim nedalo uškodit, ty, které už si HCUA předvolal a již byli považováni za komunisty, a ty, kdo stranu opustili už před mnoha lety.“¹⁶⁵ Collinse tak lze považovat za zástupce zde diskutovaného typu, neboť se na jednu stranu jako nespolupracující svědci snažil nespolupracovat, na stranu druhou však donucen vypovídat a udávat jména částečně byl.

¹⁶³ Aronson, Deb: Broken by the Blacklist. *University of Illinois Alumni Association* [online], © 2012, <http://www.uiaa.org/illinois/news/illinoisalumni/0811b.html> (ověřeno k 21. 2. 2012).

¹⁶⁴ Radosh, Ronald: *Red...*, str. 179-180.

¹⁶⁵ *Ibidem*, str. 180.

Závěr

Práce si stanovila za cíl zmapovat taktiky vyslychaných hollywoodských aktérů při výsleších před Výborem pro neamerickou činnost, k nimž v případě těchto profesí došlo ve dvou kolech – v roce 1947 a v letech 1951–1953. Z primárních zdrojů, tedy prepisů výslechů, vyplývá, že celkově v nich před výbor HCUA předstoupilo 141 svědků. Jak bylo konstatováno, odborná literatura k danému tématu v zásadě bez výjimky pracuje s pojmy „přátelští“ a „nepřátelští“ svědci, a s tímto prvotním rozdělením se tak pojí i základní diference svědeckých taktik. Už označení samotná napovídají, že podstata přátelské svědecké kategorie spočívala ve spolupráci s Výborem, u kategorie nepřátelské naopak v nespoupráci či vzdoru. Jak navíc bylo naznačeno v úvodním jádrovém oddílu věnovaném obecnému charakteru výslechů před Výborem, s opozicí přátelské a nepřátelské kategorie se pojil i základní rozdíl v jednotlivých výsleších – na množství aspektů bylo dokumentováno, že Výbor jednoznačně stranil typu přátelskému, který mu poskytoval požadovanou součinnost, zatímco skupinu nepřátelskou nespravedlivě – a nad rámec svých zákonných možností – ostrakizoval.

Protože však daná označení představují kategorizaci provedenou samotným Výborem, a to navíc ještě *před* výslechy, logicky může vyvstat potenciální rozpor mezi apriorním označením svědka a reálným charakterem jeho výpovědi, který potvrzují primární i sekundární zdroje – vyslychaní sice posléze před Výborem svůj status přátelského či nepřátelského svědka do značné míry potvrzovali, výjimečné však nebyly ani situace, kdy dotyčný očekávání Výboru nesplnil a naplňoval spíše předpoklady kategorie opačné. Z tohoto důvodu a kvůli nemožnosti reálně dohledat, zda a případně jak si výbor HCUA všechny svědky vystoupivší v daných dvou kolech tímto způsobem označil, tato práce takovouto

klasifikaci nepřejímá a zavádí rozdělení vlastní – na svědky spolupracující a nespolupracující. Vedle toho, že se jím řeší dva zmíněné nedostatky, je jeho podstatou skutečnost, že svědky hodnotí nikoliv apriorně, nýbrž zpětně, tj. prizmatem jejich vystoupení před Výborem – reálně tedy odráží, zda s ním skutečně spolupracovali, či nikoliv.

Být spolupracujícím svědkem znamenalo v prvním kole výsledků v roce 1947 především ochotu zodpovědět položené dotazy, v kole druhém v letech 1951–1953 potom takovýmto svědkům přibyla povinnost uvádět jména dalších podezřelých. Protože označení „spolupracující“ ještě neodkrývá vnitřní motivaci svědků, tj. nenapovídá, zda se dotyčný pro spolupráci rozhodl z vlastního přesvědčení, či jej k tomu donutily nepříznivé okolnosti v podobě tlaku na jeho profesní i soukromý život, rozlišuje kategorie spolupracujících svědků právě mezi těmito dvěma typy. Protože se hranice mezi nimi ve většině případů značně stírají, resp. zmíněné interní a externí motivy mohou působit v součinnosti, představují tyto opačné póly spolupracujících svědků jen jisté pomyslné typy, k nimž se konkrétní jednotlivci mohou více či méně blížit. Na jedné straně tak stojí příklad spisovatele Budda Schulberga, který se podle všeho z osobních i politických důvodů upřímně rozešel s komunismem, na straně druhé pak příběh herecké hvězdy Johna Garfielda, který se spolupráci s Výborem pokusil zachránit si kariéru, avšak (s nejvyšší pravděpodobností) celkový společenský a profesní tlak na jeho osobu nakonec přesto vyústil až v jeho smrt.

Jako přechodovou skupinu mezi svědky spolupracujícími a nespolupracujícími práce vymezuje tzv. kategorii očištěných, kterou sekundární prameny nerozlišují a jejímž jednoznačným určujícím rysem je fakt, že její „příslušníci“ před Výborem vystoupili nejprve z pozice svědka nespolupracujícího, v některém z dalších výsledků však svou taktiku změnili a přistoupili na spolupráci; jak už napovídá název kategorie, cílem této proměny bylo dosáhnout očištění, a tedy i možnosti pokračování v profesní kariéře. Zvolené příklady režisérů Elii Kazana a Edwarda Dmytryka přitom ukazují, že náležet do této kategorie, resp.

zcela obrátit taktiku od nespolupráce ke spolupráci, nemuselo znamenat být motivován pouhou vypočítavostí – hrát roli mohlo upřímné znechucení z komunistické strany či komunismu na základě vlastních zkušeností, a případná újma způsobená druhému uvedením jeho jména nemusela být automaticky záměrná.

Na opačném pólu typologie svědků se nachází široká kategorie, kterou tuto práci pojmenovává jako „nespolupracující“. Nespolupráce v tomto případě neznámá vzdor absolutní ve formě odmítnutí předstoupit před Výbor nebo před Výborem odpovědět na veškeré položené otázky, nýbrž odepření odpovědí inkriminujících – ať už samotného vyslychaného nebo někoho jiného. Práce přitom v rámci této kategorie ještě vytyčuje další rozdíl, který autor práce považuje za nezanedbatelný, když diferencuje mezi nespolupracujícími svědky, které výbor HCUA nedonutil vypovídat proti ostatním, a naopak nespolupracujícími svědky, které Výbor vypovídat donutil, přičemž u druhé jmenované podskupiny je prvek nespolupráce logicky přítomen buď v míře (výrazně) nižší než u podskupiny první, nebo výhradně na úrovni intencionální, přesto však zůstává neopominutelný.

Tento typ by ve valné většině případů z důvodu nemožnosti objektivně se dopátrat skutečných pohnutek příslušných vyslychaných bylo značně složité jednoznačně odlišit od výše vymezené kategorie spolupracujících svědků donucených k výpovědi nepříznivými okolnostmi, a opět se tak zde jedná o zachycení spíše ideálního typu, přesto se mu však některé případy výrazně blíží a úspěšně jej ilustrují – herec Larry Parks tak poskytuje příklad jedince, který se zdráhal uvádět jména, ale zlomil se pod nátlakem výslechu (nespolupráce pouze intencionální), režisér a producent Richard Collins zase pragmaticky volil cestu „nejmenšího zla“, když redukoval počet jmen, která mohl potenciálně uvést, a jmenoval pokud možno ty, jimž mohl uškodit nejméně.

Na rozdíl od svědků spolupracujících nabízí k výpovědi nedonucených nespolupracujících svědků diferenciaci jednotlivých nespolupracujících podle přesně stanovitelného ukazatele – právní taktiky, k níž se dotčení uchylují, a to v podobě odvolávání se jednak na první dodatek americké ústavy, stanovující svobodu projevu a shromažďování, jednak na dodatek pátý, umožňující vyhnout se výpovědi v neprospěch sebe sama, resp. na dodatky oba. Takováto klasifikace umožňuje tyto subkategorie přesně kvantifikovat.

Vychází tak najevo, že taktika odvolávání se na první dodatek *samotný* se vyskytla pouze v prvním kole výslechnů – jak je zdokumentováno v sekundárních pramenech, ještě před výslechy se na ní dohodla tzv. hollywoodská devatenáctka, z níž však před Výbor bylo fakticky předvoláno pouze jedenáct svědků. Přestože jen tři z nich první dodatek při svém výslechu zmínili explicitně a zbylí se rozhodli odvolávat se pouze na ústavu jako celek, v odborné literatuře je s prvním dodatkem uzuálně spojováno všech jedenáct; tato práce se s tímto postupem ztotožňuje. V souladu s tím lze konstatovat, že strategii prvního dodatku zvolilo 8 procent z celkového počtu 141 vyslýchaných.

V rámci taktiky prvního dodatku se navíc vyskytla další nuance, pokud jde o formu výpovědi, která z této taktiky vyplývala – zatímco zpočátku odkazem na první dodatek dotčení svědci odůvodňovali, proč nebudou vypovídat vůbec, později byla z důvodu potenciální hrozby odsouzení za pohrdání Kongresem (která se ostatně v podobě vězení pro tzv. hollywoodskou desítku potvrdila) upravena na vypovídání „podle sebe“; odpovědi tak již nebyly Výboru explicitně odpírány, pouze zastřeny vyhýbavým způsobem odpovědí. Tato nuance přitom není bezvýhradně spjata ani s prvním kolem výslechnů, ani s taktikou prvního dodatku – vyslýchaní jako George Willner a Sidney Buchman dosvědčují, že jí využívali i svědci v druhém kole a takoví, kteří se zaštiťovali výhradně pátým dodatkem.

Další skupinu, která se při své právní obhajobě odvolávala na první dodatek, tvořili jedinci, kteří jím argumentovali spolu s dodatkem pátým. Stalo se tak až v druhém kole

výslechů, přičemž k takovéto přechodové kategorii (v tom smyslu, že počínaje hercem Howardem Da Silvou se vyslýchaní postupně přikláněli spíše k pátému dodatku, neboť zde působil odstrašující prvek v podobě uvěznění hollywoodské desítky argumentující dodatkem prvním) lze zařadit celkem 19 jedinců, tedy přes 13 procent z celkového počtu vyslýchaných.

Nejpoužívanější argumentaci potom představoval pátý dodatek samotný, na nějž se odvolalo 39 osob, tedy téměř 28 procent z celkového počtu vyslýchaných; za jeho popularitou se mohl skrývat i prostý fakt, že se rozšířil během druhé vlny výslechů – při prvním se jím nezaštil nikdo –, která svým počtem svědků 98 výrazně převýšila rozsah vlny první, kdy svou výpověď podalo pouze 43 osob.

Lze tedy uzavřít, že při dvou hlavních vlnách výslechů hollywoodských aktérů v letech 1947 a 1951–1953 zvolilo jasnou právní taktiku 69 vyslýchaných, celkem tedy téměř 49 procent všech svědků – všichni logicky nespolupracující, jejichž celkový počet by však byl ještě vyšší, neboť by zahrnoval i kategorii nespolupracujících svědků zvolivších neprávní způsob obhajoby. Ta se však v rámci této práce počítá ke kategoriím, které tato práce z objektivních důvodů nekvantifikuje – vedle této skupiny se jedná ještě o kategorie spolupracujících a očištěných svědků. Případné další svědecké, resp. strategické kategorie se již pojí s jinými profesními či společenskými skupinami, na něž se přesunula pozornost amerického antikomunistického tažení v následujících letech.

Summary

In the 1947 and 1951–1953 rounds of the HCUA interrogations aimed at the Hollywood film industry, the total of 141 witnesses were heard. The basic dividing line is drawn between the categories of cooperative witnesses and the uncooperative ones.

To be a cooperative witness in the first round of hearings in 1947 meant primarily to be willing to answer questions one was posed; in the second round in 1951–1953, such witnesses were, additionally, obliged to “name names”. In order to identify the cooperative witnesses’ internal motivation to cooperate, the theses distinguishes between those who decided to testify out of their own conviction and, on the other hand, those forced to do so under adverse circumstances, i.e. under external pressure exerted upon the given individual’s professional as well as private life.

Between the cooperative and uncooperative category, a transitional group of “exonerated” witnesses may be identified, who were characterized by having initially appeared before the HCUA as uncooperative witnesses, only to later change their tactics and agree to cooperate. In line with their designation, their primary goal – reflected in their strategic transformation – was to achieve exoneration and be granted the option to resume their career. At the same time, such a transformation did not necessarily have to be motivated by mere calculation – genuine disgust at the Communist Party or Communism from the witness’s own experience could play a significant role, too, and any damage caused to those whose names were named did not always have to be intentional.

The uncooperative category of witnesses was characterized by the refusal to give answers incriminating oneself or a third party. Furthermore, this witness group delimits two additional subcategories of uncooperative witnesses whom the HCUA failed to force to give a

testimony and, on the contrary, of those whom the HCUA did force to give one; logically enough, the factor of non-cooperation is (substantially) reduced within the latter subgroup but still remains significant.

Unlike other witness types, the category of uncooperative witnesses who were not forced to give a testimony offers the possibility to differentiate its individual subtypes in accordance with a precise indicator: the specific type of the utilized legal strategy, namely one of referring to the First Amendment of the US Constitution – guaranteeing the freedom of speech –, to the Fifth Amendment – against self-incrimination –, or to both of them at the same time. Importantly, such classification allows exact quantification of the subtypes.

The tactics of referring to the First Amendment alone appeared in the first round of hearings only, and is associated especially with the so-called Hollywood Nineteen, of whom later only the so-called Hollywood Ten together with one loosely associated member were forced to testify. This tactics was thus utilized by 8 per cent of the total amount of 141 interrogated witnesses.

The rest of those referring to the First Amendment were referring to it in combination with the Fifth Amendment, which occurred only in the second round of hearings. On the whole, 19 individuals resorted to this combined tactics, representing over 13 per cent of all interrogated witnesses.

The most widely utilized tactics was one of referring to the Fifth Amendment alone – on aggregate, 39 persons decided to base their defence upon it, i.e. almost 28 per cent of all interrogated witnesses. Its popularity might have also been motivated by the simple fact that the tactics occurred during the second round of hearings (not a single person utilized it in the first round), considerably more extensive with its 98 witnesses than the first round with its 43 witnesses.

On the whole, as may thus be concluded, in both major rounds of Hollywood hearings a clear legal tactics was chosen by 69 interrogated witnesses, i.e. almost 49 per cent of all witnesses. Clearly, all of them fell into the category of the uncooperative ones; the total amount of those, however, would be even higher, as it would also include the witnesses who opted for one of the non-legal types of defence, which the thesis does not quantify – the same way it does not quantify the cooperative and the exonerated individuals. As for any other witness or strategic categories facing the US anti-communist crusade, those are already associated with other professional or societal groups appearing in the ensuing years.

Seznam pramenů a literatury

Primární zdroje

Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 1: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, First Session*. Government Printing Office, Washington 1951.

Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 2: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, First Session*. Government Printing Office, Washington 1951.

Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 3: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, First Session*. Government Printing Office, Washington 1951.

Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 4: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, First Session*. Government Printing Office, Washington 1951.

Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 5: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, First Session*. Government Printing Office, Washington 1951.

Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 6: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, First Session*. Government Printing Office, Washington 1952.

Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 7: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, Second Session*. Government Printing Office, Washington 1952.

Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 8: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of*

Representatives, Eighty-Second Congress, Second Session. Government Printing Office, Washington 1952.

Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 9: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, Second Session.* Government Printing Office, Washington 1952.

Committee on Un-American Activities: *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry – Part 10: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eighty-Second Congress, Second Session.* Government Printing Office, Washington 1952.

Committee on Un-American Activities: *Executive Statement: An executive statement given at 6:50 o'clock p. m., March 23, 1953, at Room 15-W-17 Statler Hotel, Los Angeles, California* [databáze ProQuest Congressional]. Los Angeles, California 1953.

Committee on Un-American Activities: *Executive Statement: An executive statement given at 7:30 o'clock p. m., March 23, 1953, at Room 15-W-17 Statler Hotel, Los Angeles, California* [databáze ProQuest Congressional]. Los Angeles, California 1953.

Committee on Un-American Activities: *Hearings Regarding the Communist Infiltration of the Motion Picture Industry: Hearings before the Committee on Un-American Activities, House of Representatives, Eightieth Congress, First Session.* Government Printing Office, Washington 1947.

Sekundární zdroje knižní

Adams, Valerie, Pierpaoli Jr., Paul G: McCarthyism. In: Tucker, Spencer C. (ed): *The Encyclopedia of the Cold War. A Political, Social, and Military History.* ABC-Clio, Santa Barbara, California 2008, str. 1307-1308.

Alvah, Donna, Barnhill, John H.: Federal Bureau of Investigation. In: Tucker, Spencer C. (ed): *The Encyclopedia of the Cold War. A Political, Social, and Military History.* ABC-Clio, Santa Barbara, California 2008, str. 713-176.

Bentley, Eric (ed): *Thirty Years of Treason: Excerpts from hearings before the House Committee on Un-American Activities, 1938-1968.* Thunder's Mouth Press/Nation Books, New York 2002.

- Ceplair, Larry, Eglund, Steven: *The Inquisition in Hollywood. Politics in the Film Community, 1930–1960*. Anchor Press/Doubleday, Garden City, New York 1980.
- Gildner, R. Matthew: Civil Liberties In the United States. In: Tucker, Spencer C. (ed): *The Encyclopedia of the Cold War. A Political, Social, and Military History*. ABC-Clio, Santa Barbara, California 2008, str. 440-442.
- Humphries, Reynold: *Hollywood's Blacklist*. Edinburgh, Edinburgh University Press 2008.
- Kiely, Robert S.: Communist Fronts. In: Tucker, Spencer C. (ed): *The Encyclopedia of the Cold War. A Political, Social, and Military History*. ABC-Clio, Santa Barbara, California 2008, str. 466-468.
- Lev, Peter: *The Fifties: Transforming the Screen 1950-1959*. University of California Press, Berkeley, Los Angeles, Londýn 2003.
- Luňák, Petr: *Západ. Spojené státy a Západní Evropa ve studené válce*. Libri, Praha 1997.
- Nálevka, Vladimír: *Studená válka*. Triton, Praha 2003.
- Navasky, Victor S.: *Naming Names*. Viking Press, New York 1980.
- Patenaude, Bertrand M.: *Trockij. Pád revolucionáře*. Paseka, Praha 2011.
- Pečenka, Marek a kol.: *Encyklopedie moderní historie*. Libri, Praha 2009, vydání třetí.
- Radosh, Ronald: *Red Star over Hollywood. The Film Colony's Long Romance with the Left*. Encounter Books, San Francisco 2005.
- Sito, Tom: *Drawing the Line: The Untold Story of the Animation Unions from Bosko to Bart Simpson*. The University Press of Kentucky, Lexington, Kentucky 2006.
- Srch, Daniel: *Hollywoodský blacklist – doba, ideologie a filmový průmysl. Rigorózní práce*. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Praha 2011.
- Stempel, Tom: *Framework: A History of Screenwriting*. Continuum, New York 1991.
- Tindall, George B., Shi, David E: *Dějiny Spojených států amerických*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1998, třetí, opravené vydání.
- Vaughn, Robert: *Only Victims. A Study of Show Business Blacklisting*. Putnam, New York 1972, str. 175.
- Wittman, Anna: Espionage. In: Tucker, Spencer C. (ed): *The Encyclopedia of the Cold War. A Political, Social, and Military History*. ABC-Clio, Santa Barbara, California 2008, str. 642-655.

Sekundární zdroje internetové

Aronson, Deb: Broken by the Blacklist. *University of Illionis Alumni Association* [online], © 2012, <http://www.uiaa.org/illinois/news/illinoisalumni/0811b.html> (ověřeno k 21. 2. 2012).

Dirks, Tim: Timeline of Greatest Film History Milestones and Turning Points in Film History: The Year 1947. *Filmsite* [online], 2012. <http://www.filmsite.org/1947-filmhistory.html> (ověřeno k 22. 2. 2012).

The Hollywood Ten: The Darkest Days of Tinseltown [online], 2012. <http://www.to14.com/games/game-1255628914.swf> (ověřeno k 22. 2. 2012).

Seznam příloh

Příloha 1: Svědkové a jejich počty (výčet a kvantifikace)